

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากร
ทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Guidelines for Efficiency Improvement of Marine Customs under the Thai Maritime
Enforcement Command Center in Preventing and Suppressing Smuggling

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration in Public Administration

Department of Public Administration

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2021

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อสารนิพนธ์	แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการ ป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
โดย	นายภคพล รัชตหิรัญ
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิน ศิริประภาณุกุล

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

.....	ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิน ศิริประภาณุกุล)	
.....	กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุรัชณี ศรีไย)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนพันธ์ ไล้ประกอบทรัพย์)	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภัคพล รัชตหิรัญ : แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล. (Guidelines for Efficiency Improvement of Marine Customs under the Thai Maritime Enforcement Command Center in Preventing and Suppressing Smuggling) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.ภาวิน ศิริประภานุกูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาบทบาทและโครงสร้างองค์การของกรมศุลกากรและศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล 2) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงานของกรมศุลกากรด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล 3) เพื่อหาข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลของกรมศุลกากร ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการเก็บข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 8 คน ซึ่งครอบคลุมข้าราชการกรมศุลกากรและเจ้าหน้าที่จากศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

ผลการศึกษา พบว่า กรมศุลกากรมีบทบาทในฐานะหน่วยงานหลักภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยมีกองสืบสวนและปราบปรามที่ทำหน้าที่ในด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล โดยปฏิบัติงานร่วมกับศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเป็นหลัก ในด้านโครงสร้างองค์การนั้นกรมศุลกากรมีบทบาทในฐานะสำนักปฏิบัติการ 4 ที่มุ่งเน้นภารกิจด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลในรูปแบบของการบูรณาการ และได้มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ กรณีการลักลอบขนส่งอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูงทางทะเล เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการบูรณาการร่วมกันระหว่างทั้งหน่วยงานภายในศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับภาวะปกติจนถึงภาวะที่ไม่ปกติที่อาจส่งผลกระทบต่อความเสียหายของประเทศอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ในด้านการปฏิบัติงานนั้น พบข้อจำกัดและอุปสรรคที่สำคัญคือ การขาดแคลนเรือตรวจการณ์ สถานที่จอดเรือและระบบเทคโนโลยีในการติดตามเรือ ที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติงานในบางพื้นที่ รวมทั้งจำนวนบุคลากรที่ไม่สอดคล้องกับปริมาณงาน และวัฒนธรรมในการบูรณาการร่วมกันที่ควรมีการพัฒนาในรูปแบบการยึดผลงานและบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้นำองค์การอันจะนำมาสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแบบบูรณาการมากยิ่งขึ้น

สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

ลายมือชื่อนิสิต .....

ปีการศึกษา 2564

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

6380104024 : MAJOR PUBLIC ADMINISTRATION

KEYWORD: Efficiency Improvement, Thai Marine Enforcement Command Center, Marine Preventing and Suppressing Smugglings, Thai Customs Department, Integration

Phakkhaphon Ratchatahirun : Guidelines for Efficiency Improvement of Marine Customs under the Thai Maritime Enforcement Command Center in Preventing and Suppressing Smuggling. Advisor: Asst. Prof. PAWIN SIRIPRAPANUKUL, Ph.D.

The objectives of this research are 1) to study the responsibilities and the organizational structure of the Customs Department and the Thai Marine Enforcement Command Center 2) to analyze problems and obstacles influencing the effectiveness of the Customs Department in preventing and suppressing smugglings under the Thai Maritime Enforcement Command Center 3) to propose recommendations to improve the operational efficiency in preventing and suppressing smugglings of the Customs Department under the Thai Maritime Enforcement Command Center. This is qualitative research with data collected by document research and in-depth interviews. There are 8 main informants covering Thai Customs officers and officers at the Thai Maritime Enforcement Command Center.

This study finds that the Customs Department becomes a main agency under the Thai Marine Enforcement Command Center as the Preventing and Suppressing Unit playing an active role on preventing and suppressing smugglings under the cooperation between the Customs Department and the Thai Marine Enforcement Command Center. For organizational structure, the Customs Department works together with the Thai Marine Enforcement Command Center as the Operational Office 4 by aiming to protect and suppress smugglings. The Incident Action Plan were created for the case of Marine Weapon of Mass Destruction counterproliferation as an initiative guideline for normal and severe situation between the Thai Marine Enforcement Command Center and other related departments. However, in the operational response, there are main limitations and obstacles including lacking of patrol boats, harbour, and Vessel Monitoring System in some areas. The insufficient of human resources and Organizational Culture are also acted as main challenges. On the Organizational Culture, it needs to find improvement by focusing more on performance basis. In this regard, the participation from head of cooperation will increase the efficiency of an integration between different authorities.

Field of Study: Public Administration

Student's Signature .....

Academic Year: 2021

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้เพราะความช่วยเหลือจากหลากหลายบุคคล โดยอันดับแรกนั้นผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.ภาวีน ศิริประภาณุกุล อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้ความกรุณาอย่างสูงรวมทั้งให้คำชี้แนะที่เหมาะสม ตลอดจนความช่วยเหลือในการปรับแก้สารนิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รศ.ดร.สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์ ประธานกรรมการสารนิพนธ์ รศ.ดร.ธนพันธ์ ไส้ประกอบทรัพย์ และ อ.ดร.สุรัชณี ศรีไย คณะกรรมการสารนิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างมากที่ทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยทุก ๆ ท่านทั้ง ผู้บังคับบัญชา เจ้าหน้าที่บุคลากร จากส่วนสืบสวนปราบปราม 2 กองสืบสวนและปราบปราม กรมศุลกากร และเจ้าหน้าที่จากศูนย์ อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่ได้แบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างมาก ที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลได้หลากหลายและครบถ้วนจนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่ดีอย่างยิ่งในสารนิพนธ์ฉบับนี้ โดยเฉพาะ น้องเฟิร์น บัค พี่ตรีม พี่บี เอ็ม นัท และเพื่อนนิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตรุ่น 53 ที่สนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจกันเสมอมา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณครอบครัวที่ให้การสนับสนุนทางการศึกษาและกำลังใจที่ทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จ และผู้วิจัยหวังอย่างยิ่งว่าสารนิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจในการศึกษาเรื่องดังกล่าว หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภัคพล รัชตศิริญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	3
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.6 กรอบแนวคิด.....	4
1.7 นิยามศัพท์.....	5
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติ.....	6
2.2 กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.3 แนวคิดการบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลขององค์การรัฐ.....	10
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้.....	13
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการประสิทธิภาพ.....	16
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน.....	19

2.7 แนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดวัฒนธรรมองค์การที่มีประสิทธิภาพ	22
2.8 แนวคิดการบริหารราชการแบบบูรณาการ.....	24
2.9 ข้อมูลกรมศุลกากร	26
2.10 ข้อมูลศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล	29
2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	34
3.1 รูปแบบการวิจัย	34
3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	34
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	35
3.4 โครงสร้างคำถามในการสัมภาษณ์	35
3.5 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก	36
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	37
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	38
4.1 การจัดตั้ง โครงสร้างองค์การและบทบาทของกรมศุลกากร ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการ รักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล	38
4.2 การปฏิบัติงานของกรมศุลกากรด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทาง ทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ด้านทรัพยากร เงิน คน วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการ).....	54
4.3 ความร่วมมือระหว่างกรมศุลกากรกับศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ..	61
4.4 ข้อจำกัดและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนี ศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล	63
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	67
5.1 สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล.....	67

5.1.1 การจัดตั้ง โครงสร้างองค์การและบทบาทของกรมศุลกากร ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล	67
5.1.2 การปฏิบัติงานของกรมศุลกากรด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบ หนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ด้านทรัพยากร เงิน คน วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการ).....	69
5.1.3 ความร่วมมือระหว่างกรมศุลกากรกับศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล.	71
5.1.4 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบ หนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล	71
5.2 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	73
5.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	74
บรรณานุกรม.....	75
ประวัติผู้เขียน.....	79

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก	36
ตารางที่ 2 เขตพื้นที่อำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานภายใต้ ศรชล.....	49

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ภาพที่ 2 กระบวนการทำงานของกรมศุลกากรด้านการป้องกันและปราบปรามทางทะเล	28
ภาพที่ 3 โครงสร้างกรมศุลกากร.....	40

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ในสถานการณ์โลกปัจจุบันโลกได้เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่เทคโนโลยีได้ถูกพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการคมนาคมมีความสะดวกมากขึ้น การติดต่อค้าขายระหว่างประเทศมีความสะดวกมากยิ่งขึ้นเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นทั้งทางบก ทางทะเลและทางอากาศ และได้ทำให้เกิดภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-traditional Threats) และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติ (Transnational Economics Crime) ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับทั้งประชาคมโลกและมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น โดยเป็นปัญหาที่รัฐบาลในแต่ละประเทศต้องดำเนินการจัดการอย่างเคร่งครัดเนื่องจากส่งผลกระทบต่อความมั่นคง โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจและยังส่งผลกระทบต่อสังคมและประชาชน การจัดการปัญหาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาตินั้นจำเป็นต้องมีการร่วมมือและการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐในการแก้ปัญหา เนื่องจากองค์การอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติมีความเข้มแข็งและมีเครือข่ายโยงใยในหลากหลายประเทศ โดยกิจกรรมหลักเกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมาย เช่น การลักลอบค้ายาเสพติด การลักลอบค้าอาวุธ การลักลอบนำคนเข้าเมือง การลักลอบค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ และการลักลอบหนีศุลกากร เป็นต้น จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนรวมทั้งทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคมทำให้ผู้ประกอบการที่ไม่ต้องการเสียภาษีนำเข้าและส่งออกเพื่อทำกำไรจากการทำธุรกิจการนำเข้าและส่งออกสินค้ามีความได้เปรียบด้วยการอาศัยความสะดวกรวดเร็วในการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารในการกระทำความผิดโดยการลักลอบหนีศุลกากร ในการนำเข้าสินค้าโดยไม่ผ่านพิธีการทางศุลกากรอย่างถูกต้อง ทำให้รัฐต้องเสียผลประโยชน์และรายได้จากภาษีที่ควรจะได้รับจำนวนมหาศาลต่อปีในการนำมาพัฒนาประเทศ

ประเทศไทยมีอาณาเขตทางทะเลตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ประมาณ 323,488.32 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุม 23 จังหวัด ลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่กว้างใหญ่ทั้งส่วนของฝั่งทะเลอ่าวไทยและฝั่งอันดามันเหมาะแก่การแสวงหาผลประโยชน์และกิจกรรมที่รัฐไม่สามารถกำกับดูแลได้อย่างทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นการใช้ประโยชน์จากน่านน้ำภายใน (Internal Waters) ทะเลอาณาเขต (Territorial Waters) เขตต่อเนื่อง (Contiguous Zone) เขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zones) ไหล่ทวีป (Continental Shelf) ที่จะสามารถนำมาซึ่งการแสวงหาผลประโยชน์ด้วยความสะดวกด้านคมนาคมในการเส้นทางดังกล่าวโดยการลักลอบนำเข้าและ

ส่งออกสินค้าไปสู่ประเทศใกล้เคียงในภูมิภาคอาเซียน จากเขตอำนาจอธิปไตยของประเทศไทยทางทะเลดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชาติทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจและความมั่นคงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จะเห็นได้ว่าในพื้นที่ที่มีความสำคัญของประเทศไทยดังกล่าว ทำให้จำเป็นต้องมีการป้องกันและปราบปรามจากภัยคุกคามต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง

กรมศุลกากรเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบด้านการตรวจสอบดูแลการขนส่งสินค้าที่จะนำเข้ามาในประเทศและส่งออกต่างประเทศผ่านพิธีการทางศุลกากร โดยกรมศุลกากรได้มีการจัดทำระบบการตรวจปล่อยสินค้าที่นำเข้าและส่งออกต่างประเทศผ่านด่านศุลกากรต่าง ๆ และอีกหนึ่งหน้าที่หลักของกรมศุลกากรมีหน้าที่สืบสวน ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดที่นอกเหนือจากระบบการตรวจปล่อยสินค้าตามกฎหมายศุลกากรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องที่จะส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจและประชาชน โดยมีกองสืบสวนปราบปรามทำหน้าที่หลักในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรในพื้นที่ทางทะเลโดยกรมศุลกากรมีทรัพยากรในด้านการป้องกันและปราบปรามทางทะเลการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ได้แก่ เรือตรวจการณ์ในพื้นที่รับผิดชอบต่าง ๆ ทั้งในฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน รวมทั้งการบูรณาการการปฏิบัติงานร่วมกับศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นหลัก โดยได้รับการยกระดับจากศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล สังกัดกองทัพเรือในปี พ.ศ. 2557 ให้มีอำนาจและบทบาทในการปฏิบัติงานด้านการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลกับหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐอื่นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติงานในการรักษาความมั่นคงทางทะเล โดยการตราพระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. 2562 เพื่อเป็นการรองรับแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558 – 2564

ดังนั้น การวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลของกรมศุลกากรในฐานะหน่วยงานภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเพื่อให้ทราบถึงปัญหาทั้งในด้านการประสานการปฏิบัติงาน การบริหารจัดการ การปรับตัว จึงมีความจำเป็นและเพื่อให้กรมศุลกากรที่เป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลโดยการบูรณาการร่วมกับศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อลดการเกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 บทบาทและโครงสร้างองค์การของกรมศุลกากรและศูนย์อำนาจการรักษาสินค้าประโชชน์ของชาติทางทะเลเป็นอย่างไร

1.2.2 ความร่วมมือระหว่างกรมศุลกากรและศูนย์อำนาจการรักษาสินค้าประโชชน์ของชาติทางทะเลในด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลเป็นอย่างไร

1.2.2 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลของกรมศุลกากร ภายใต้ศูนย์อำนาจการรักษาสินค้าประโชชน์ของชาติทางทะเลควรเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาบทบาทและโครงสร้างองค์การของกรมศุลกากรและศูนย์อำนาจการรักษาสินค้าประโชชน์ของชาติทางทะเล

1.3.2 เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงานของกรมศุลกากรด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนาจการรักษาสินค้าประโชชน์ของชาติทางทะเล

1.3.3 เพื่อข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลของกรมศุลกากร ภายใต้ศูนย์อำนาจการรักษาสินค้าประโชชน์ของชาติทางทะเล

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา: ศึกษาวิเคราะห์บทบาทและกระบวนการปฏิบัติงานโดยการรวบรวมข้อมูลการจับกุมกระทำผิดในการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลของกองสืบสวนปราบปรามกรมศุลกากรและศูนย์อำนาจการรักษาสินค้าประโชชน์ของชาติทางทะเล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 - 2564

1.4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่และเวลา: ศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานของกรมศุลกากรร่วมกับศูนย์อำนาจการรักษาสินค้าประโชชน์ของชาติทางทะเล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ระหว่างเดือน มีนาคม พ.ศ. 2565 – มิถุนายน พ.ศ. 2565

1.4.3 ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก: ประกอบด้วยบุคลากรในสังกัดส่วนสืบสวนปราบปราม 2 กองสืบสวนปราบปราม กรมศุลกากรและเจ้าหน้าที่จากศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ที่มีความรู้ ประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญในด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

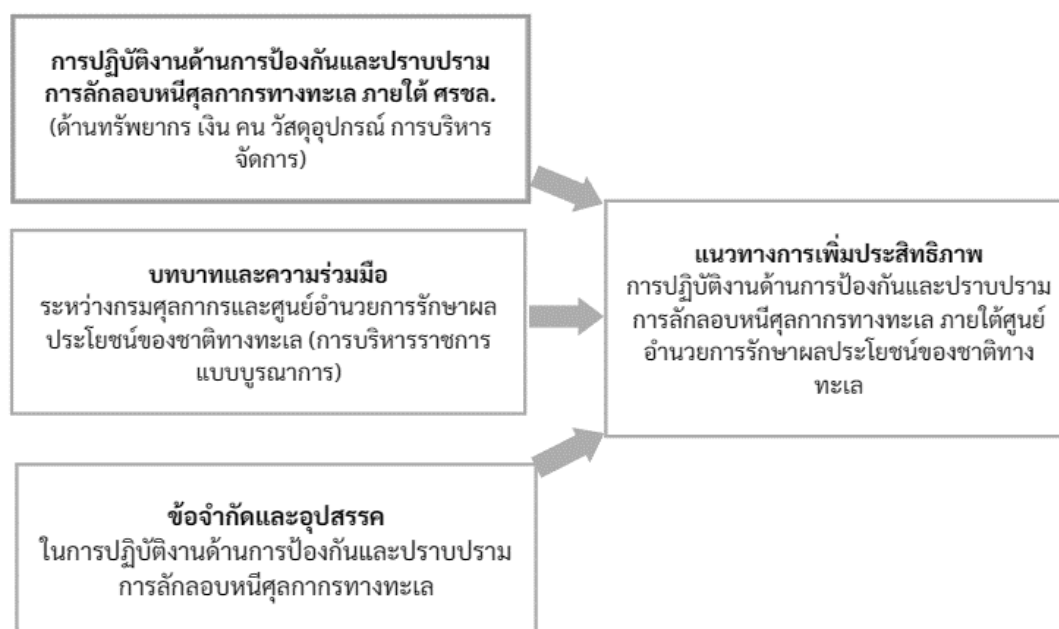
1.5.1 เพื่อทราบถึงบทบาทและโครงสร้างองค์การของกรมศุลกากรและศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

1.5.2 เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในปฏิบัติงานของกรมศุลกากรในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

1.5.3 เพื่อทราบถึงแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อนำไปใช้พัฒนาการปฏิบัติงานของกรมศุลกากรภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

1.6 กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา: นำเสนอโดยผู้วิจัย

1.7 นิยามศัพท์

1.6.1 การลักลอบหนีศุลกากร หมายถึง การนำเข้าส่งออกโดยไม่ผ่านพิธีการศุลกากรหรือการนำเข้าหรือเคลื่อนย้ายของออกจากยานพาหนะ คลังสินค้าทัณฑ์บน โรงพักสินค้า ที่มั่นคง ท่าเรือรับอนุญาต เขตปลอดอากร โดยไม่ได้รับอนุญาต

1.6.2 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน หมายถึง การปฏิบัติงานที่บรรลุเป้าหมายขององค์การ โดยเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ อย่างมีความรวดเร็ว ทันเวลา ประหยัดต้นทุน

1.6.3 กรมศุลกากร หมายถึง หน่วยงานภาครัฐ สังกัดกระทรวงการคลัง มีหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจกเก็บภาษีอากรจากการนำเข้าและส่งออกสินค้า อำนวยความสะดวกทางการค้า รวมทั้งการสืบสวน ป้องกันและปราบปรามเพื่อปกป้องสังคม และการให้สิทธิประโยชน์ทางศุลกากรเพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุน

1.6.4 ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล หมายถึง หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับปัญหาเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลในด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักรขึ้นตรงต่อ นายกรัฐมนตรี โดยการวางแผน สั่งการ อำนวยการ ประสานงานและสนับสนุนการปฏิบัติงานของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางทะเล

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล” ผู้วิจัยใช้แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติ
- 2.2 กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง
- 2.3 แนวคิดการบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลขององค์กรรัฐ
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ
- 2.6 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน
- 2.7 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การที่มีประสิทธิภาพ
- 2.8 แนวคิดการบริหารราชการแบบบูรณาการ
- 2.9 ข้อมูลกรมศุลกากร
- 2.10 ข้อมูลศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
- 2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติ

อาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติหมายถึงอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อสังคมนานาชาติเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้าง โดยจะเกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย ส่งผลต่อการบ่อนทำลายสังคม ด้วยการก่ออาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความหมายของอาชญากรรมข้ามชาตินั้นได้ระบุไว้ในอนุสัญญาอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ได้ให้ความหมายความว่าการกระทำ ความผิดในรัฐหนึ่งแต่มีการเตรียม วางแผน สั่งการ สนับสนุนหรือควบคุมการกระทำผิดในอีกรัฐหนึ่งและผลของการกระทำผิดเกิดขึ้นในอีกรัฐหนึ่ง ส่วนความหมายของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจนั้น หมายความว่า การกระทำความผิดเพื่อให้ได้มีซึ่งผลกำไรและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยการกระทำผิดนั้นจะเป็นการซ่อนเร้นการกระทำที่ผิดกฎหมายไว้ในกิจการที่ถูกกฎหมาย เช่น การค้าของหนีภาษี โดยส่วนใหญ่มักจะกระทำโดยผู้มีอำนาจทางการเมือง ผู้มีบารมีอาจจะมิทั้งระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ มีลักษณะที่จะส่งผลอันตรายต่อความผาสุกของประชาชนโดยรวม ผู้เสียหายจะมีมากกว่า อาชญากรรมแบบธรรมดา โดยกิจกรรมที่เข้าข่ายลักษณะของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติมี ดังนี้ คือ

1. การลักลอบค้ายาเสพติด (The Drug Trafficking Industry)
2. การลักลอบนำคนเข้าเมือง (Smuggling of Illegal Migrants)
3. การลักลอบค้าอาวุธ (Arms Trafficking)
4. การลักลอบค้าอุปกรณ์นิวเคลียร์ (Trafficking in Nuclear Material)
5. การลักลอบหนีศุลกากร (Customs Smuggling)
6. การลักลอบค้าชิ้นส่วนของร่างกาย (Trafficking in Body Parts)
7. อื่น ๆ (Other Activities)

ในส่วนของประเทศไทยนั้นได้ลงนามในความตกลงระหว่างประเทศในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติ เช่น อนุสัญญาเวียนนา 1988 ที่ว่าด้วยเรื่องการลักลอบขนยาเสพติด และความตกลงระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์คือการยกระดับความช่วยเหลือด้านกฎหมายในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนเพื่อปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติ รวมทั้งประเทศไทยได้มีกฎหมายที่ใช้บังคับต่อองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556

กรมศุลกากรในฐานะหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาตินั้น ได้มีการจัดทำแผนและโครงการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางศุลกากร (Fight Against Customs Fraud Operations) พ.ศ. 2565 ที่เชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ชาติในด้านความมั่นคง การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง เพื่อให้การดำเนินการตามภารกิจของกรมศุลกากรด้านการป้องกันและปราบปรามมีประสิทธิภาพ โดยการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันการสูญเสียมูลค่าของภาครัฐ รวมทั้งปกป้องสังคมจากการกระทำความผิดตามกฎหมายศุลกากรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และเนื่องด้วยกรมศุลกากรเป็นหนึ่งในหน่วยงานที่ปฏิบัติงานภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่มีหน้าที่ทั้งในภาวะปกติและภาวะไม่ปกติที่จำเป็นต้องบูรณาการร่วมกันในด้านการป้องกันและปราบปรามภัยคุกคามที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบนำเข้าส่งออกสินค้าผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติและทำการยับยั้งไม่ให้เกิดการกระทำผิดขึ้นต่อไปในอนาคต

2.2 กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มีสาระสำคัญ ดังนี้

เพื่อใช้ในการบังคับและดำเนินคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเพื่อให้สอดคล้องกับที่ประเทศไทยได้ลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 รวมทั้งกลไกในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ได้แก่ การสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมและการใช้ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ รวมทั้งมีการกำหนดโทษและความผิดทางอาญา เนื่องจากปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้นจำเป็นต้องใช้ความร่วมมือกันของหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ภายในประเทศ ดังนั้นการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการป้องกันและปราบปรามการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลซึ่งเป็นหนึ่งในความเกี่ยวข้องกับงานด้านการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้นจำเป็นต้องมีการร่วมมือและบูรณาการร่วมกันระหว่างกรมศุลกากรและศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ได้แก่

1. การเป็นสมาชิกหรือเครือข่ายในการดำเนินงานขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
2. มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดทั้งทางตรงและทางอ้อมในการดำเนินงานขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
3. มีการสมคบคิดกระทำความผิดร้ายแรงตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
4. สั่งการ จัดการ ช่วยเหลือ ยุยง อำนวยความสะดวกหรือให้คำปรึกษาในการกระทำความผิดร้ายแรงขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

2.2.2 พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มีสาระสำคัญเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การเสียอากรของผู้นำเข้าส่งออกจะถูกเรียกเก็บจากพนักงานศุลกากรตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากรโดยความรับผิดชอบที่จะต้องเสียอากรนั้นจะเกิดขึ้นในเวลาที่น่าเข้าและส่งออกสำเร็จตามมาตรา 50

ส่วนที่ 2 การนำของเข้าและส่งออก โดยการนำของเข้าหรือส่งออกทางทะเลนั้นจะถือว่าสำเร็จเมื่อเรือที่นำเข้ามานั้นได้เข้ามาในเขตท่าที่จะขนถ่ายของขึ้นจากเรือหรือท่าที่มีชื่อส่งของถึง ส่วนการส่งของออกนั้นถือว่าสำเร็จเมื่อเรือที่จะส่งของออกนั้นได้ออกจากเขตท่าท้ายสุดเพื่อออกไปจากราชอาณาจักรและนายเรือมีหน้าที่ทำรายงานเรือเข้าและยื่นบัญชีสินค้าสำหรับเรือและแสดงใบทะเบียนเรือต่อพนักงานศุลกากรเพื่อตรวจสอบ รวมทั้งผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ผู้ขนส่ง มีหน้าที่จะต้องเก็บรักษาเอกสาร บัญชี หลักฐาน และข้อมูลอื่นใดเกี่ยวกับของที่กำลังผ่านพิธีการหรือกำลังผ่านพิธีการเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี นับแต่วันที่นำของเข้าหรือส่งออก เป็นต้น

ส่วนที่ 3 อำนาจของพนักงานศุลกากร พนักงานศุลกากรสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้โดยที่ไม่ต้องมีหมายจับเมื่อปรากฏว่ามีความผิดซึ่งหน้าหรือเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการใช้ยานพาหนะในการนำของที่ไม่ได้เสียอากร ของต้องห้าม ของต้องจำกัด หรือของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากรให้พนักงานศุลกากรมีอำนาจในการยึดหีบห่อของนั้นไว้ได้ เป็นต้น

ส่วนที่ 4 บทกำหนดโทษ ได้ระบุไว้ในข้อกำหนดฐานความผิดในด้านการสำแดงเอกสารต่อพนักงานศุลกากรเป็นเท็จ ลักลอบหนีศุลกากร หลีกเลี่ยงอากร มีโทษทั้งจำทั้งปรับ เช่น ผู้นำของเข้ามาหรือส่งออกป็นนอกราชอาณาจักรโดยไม่ผ่านพิธีการศุลกากรหรือทำการเคลื่อนย้ายของโดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานศุลกากรต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับเป็นเงินสี่เท่าของราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ริบของนั้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ เป็นต้น

ดังนั้น พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 เป็นกฎหมายหลักใช้ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางศุลกากรที่กรมศุลกากรภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลบังคับใช้ในการปฏิบัติงานร่วมกันในด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล

2.2.3 พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. 2562

กฎหมายว่าด้วยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยการบูรณาการหน่วยงานภาครัฐร่วมกัน ดังนั้น เพื่อให้การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดโดยมีสาระสำคัญ 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการนโยบายการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล” โดยให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล ให้คำแนะนำ ปรีกษา สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารจัดการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเชิงนโยบายในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ของ ศรชล. หรือหน่วยงานรัฐอื่นที่เกี่ยวข้อง และ ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น

ส่วนที่ 2 การจัดตั้งศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยให้จัดตั้ง ศรชล. ขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี มีฐานะเป็นส่วนราชการรูปแบบเฉพาะโดยมีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และให้ ศรชล. มีหน้าที่ในการวางแผน อำนวยการ ประสานงาน สั่งการ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินแนวโน้มสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

ส่วนที่ 3 ภารกิจหลักของ ศรชล. ให้เป็นไปตามหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐตามขอบเขตของกฎหมายที่ให้หน้าที่และอำนาจแก่หน่วยงานนั้น ๆ ในกรณีที่มีความจำเป็นให้ ศรชล. มีหน้าที่บังคับบัญชาหน่วยงานของรัฐเพื่อกำกับดูแล อำนวยการ และบูรณาการในการจัดการหรือแก้ไขปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เช่น ดำเนินการบูรณาการในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐเพื่อตรวจสอบหรือเฝ้าระวัง ป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อร้ายแรงต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เป็นต้น

จากที่กล่าวมานั้น พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. 2562 จึงเป็นหนึ่งในกฎหมายที่กรมศุลกากรและหน่วยงานอื่น ๆ ใช้เป็นแนวทางและขอบเขตในการปฏิบัติหน้าที่และบูรณาการการปฏิบัติงานร่วมกันกับศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เนื่องจากกรมศุลกากรเป็นหนึ่งในหน่วยงานภาครัฐที่มีความรับผิดชอบทางทะเล

2.3 แนวคิดการบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลขององค์กรรัฐ

ตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 25558 – 2564 ได้ให้มีการจัดตั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยมีกฎหมายให้อำนาจในการบูรณาการและการสั่งการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อให้เกิดความมั่นคงต่อประเทศชาติและประชาชน รวมทั้งความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจจากกิจกรรมทางทะเลในทุกมิติ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และมีความสัมพันธ์อันดีกับประชาคม

โลก โดยแนวคิดดังกล่าวเกิดขึ้นจากสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลในพื้นที่ของประเทศไทย ที่สามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มปัญหาที่สำคัญคือ

1. ปัญหาด้านการบริหารจัดการของรัฐ กล่าวคือ การบริหารจัดการทางทะเลของหน่วยงานภาครัฐไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ จากสาเหตุต่าง ๆ เช่น การขาดการประสานงานและบูรณาการงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน การขาดงบประมาณ กฎหมายที่มีความล้าสมัยและให้อำนาจหน้าที่หน่วยงานซ้ำซ้อนกัน การกำหนดนโยบายของชาติที่ผ่านมาในอดีตไม่ได้ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเท่าที่ควร นอกจากนี้การให้ความสำคัญทางทะเลที่น้อยเกินไปทำให้เกิดการขาดการส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลหลัก (Maritime Critical Infrastructure and Key Resources) อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ การแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลอย่างขาดความรับผิดชอบและไร้การควบคุม ทำให้สิ่งแวดล้อมทางทะเลได้รับผลกระทบอย่างกว้างขวางจากการก่อกมลพิษทางทะเล การสร้างสิ่งปลูกสร้างที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การทำประมงอย่างไร้การควบคุมและผิดกฎหมายที่จะส่งผลให้ชาวประมงหรือผู้ประกอบการออกไปแสวงหาผลประโยชน์ในเขตประมงของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศที่เป็นผลมาจากการทำประมงอีกด้วย
3. ปัญหาร้ายคุกคามและอาชญากรรมข้ามชาติ กล่าวคือ พื้นที่ทางทะเลนั้นเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเปิดประกอบกับการขาดการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดประเด็นปัญหาที่มีลักษณะข้ามชาติ ไม่ว่าจะเป็น การลักลอบหนีศุลกากรและขนส่งสิ่งของผิดกฎหมาย ยาเสพติด การค้ามนุษย์ การลักลอบขนส่งอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง (Weapon of Mass Destruction: WMD)

แนวทางการรักษาผลประโยชน์ของชาติและความมั่นคงของชาติทางทะเลของประเทศอื่น ๆ ในปัจจุบันนั้นมีความแตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีหน่วยงานรับผิดชอบทางทะเล 2 หน่วย ได้แก่ กองทัพเรือสหรัฐอเมริกา (United States Navy: USN) และหน่วยยามฝั่งสหรัฐอเมริกา (United States Coast Guard: USCG) โดยกองทัพเรือสหรัฐอเมริกานั้น มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลด้านความมั่นคงทางทะเลตามยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งเน้นไปที่การเพิ่มขีดความสามารถของกองกำลัง ป้องปรามภัยคุกคาม และรักษาเสรีภาพทางทะเล ในส่วนของหน่วยยาม

ฝั่งสหรัฐอเมริกา ได้เริ่มมีการก่อตั้งในปี ค.ศ. 1790 โดยมีหน้าที่หลักในการจัดเก็บภาษีศุลกากร ต่อสู้กับโจรสลัด ภัยทางทะเลและหน้าที่อื่น ๆ โดยในปัจจุบันหน่วยยามฝั่งของสหรัฐอเมริกาได้สังกัดกระทรวงความมั่นคงเพื่อมาตุภูมิโดยมีภารกิจหน้าที่เป็นกองกำลังติดอาวุธในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดด้านสิ่งแวดล้อมทางทะเล การควบคุมดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับเรือพาณิชย์ นักท่องเที่ยว หรือประชาชนที่ทำการกิจกรรมทางทะเล ค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยมีกองกำลังพลเรือนกึ่งทหารจำนวนประมาณ 50,000 นาย นอกจากนี้หน่วยยามฝั่งสหรัฐอเมริกา ยังมีหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวน ตรวจสอบ จับกุม ยึด ยานพาหนะต่อผู้กระทำความผิดกฎหมายทางทะเล หากเมื่อเข้าสู่ภาวะสงครามนั้นกองกำลังของหน่วยยามฝั่งสหรัฐอเมริกาจะอยู่ในการควบคุมของกองทัพเรือสหรัฐอเมริกา

สาธารณรัฐเยอรมันมีหน่วยงานรับผิดชอบทางทะเล 6 หน่วยงาน ได้แก่ กองทัพเรือ (Germany Federal Navy) มีหน้าที่ในด้านป้องกันประเทศและสร้างความมั่นคงทางทะเลรวมทั้งป้องกันสิ่งแวดล้อมทางทะเล หน่วยยามฝั่ง (Germany Federal Coast Guard: Kustenwache) สังกัดกระทรวงคมนาคม มีหน้าที่ดูแลความปลอดภัยในการเดินเรือ ป้องกันชายแดนทะเล การลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย การคุ้มครองการทำประมงในทะเลเหนือและทะเลบอลติก และประสานการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทางทะเล หน่วยตำรวจน้ำ (Federal Police District Office Sea: Bundespolizei) มีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมาย การลักลอบเข้าเมือง การค้ายาเสพติด การป้องกันอาชญากรรมทางทะเล สำนักงานขนส่งทางน้ำและเดินเรือ (Waterways and Shipping Office: WSV) มีหน้าที่ตรวจสอบการขนส่งสินค้า ป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำเข้าและส่งออกสินค้าผิดกฎหมายหน่วยศุลกากร (Waterways Customs Office: Wasserzoll) มีหน้าที่ในการตรวจสอบการขนส่งสินค้าและมีหน้าที่หลักที่สำคัญในการปราบปรามสินค้าต้องห้ามโดยเฉพาะยาเสพติด อาวุธสงคราม ปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและสำนักงานเกษตรและอาหาร (Federal Agency for Agriculture and Nutrition)

มาเลเซียได้รวมหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยการรวมเป็นหน่วยงานเดียวเพื่อให้เกิดเอกภาพในการปฏิบัติงาน โดยการจัดตั้ง Malaysian Maritime Enforcement Agency (MMEA) ภายใต้การบริหารของสำนักนายกรัฐมนตรี (Prime Minister Department) มีการควบคุมดูแลโดยตรงนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม โดยภารกิจหน้าที่ของ MMEA นั้นเน้นไปที่การบังคับใช้กฎหมายในเขตพื้นที่น่านน้ำ ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมาย รวมทั้งให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการปราบปรามอาชญากรรม

หากมีการร้องขอจากต่างประเทศ ภายใต้กรอบแห่งกฎหมาย Mutual Assistance in Criminal Matters Act 2002 (Act 621) โดยมีหน่วยงานหลักสำคัญในการปฏิบัติงานได้แก่ กองทัพเรือ ตำรวจน้ำ กรมประมง กรมศุลกากร และกรมเจ้าท่า

สรุปได้ว่า แนวคิดการบริหารจัดการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประเทศต่าง ๆ มีการจัดหน่วยงานยามฝั่ง (Coast Guard) โดยมีการจัดหน่วยงานแยกตามหน้าที่ระหว่างการป้องกันประเทศและการบังคับใช้กฎหมายทางทะเลแยกจากกัน ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงและมีค่าใช้จ่ายสูงเช่นเดียวกัน ประเทศที่มีผลประโยชน์ทางทะเลค่อนข้างมากนั้น จะให้การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลภายใต้กองทัพเรือโดยมีการใช้โครงสร้างมีการประสาน อำนาจการควบคุมสั่งการ กำกับดูแล ความมั่นคงทางทะเลและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ในส่วนของประเทศไทยนั้น ได้มีการกำหนดให้มีการจัดตั้งศูนย์อำนาจการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ที่มีอำนาจตามกฎหมายในการบูรณาการงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทางทะเล จากการจัดตั้งศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่มีหน้าที่หลักในการประสานงานร่วมกับหน่วยงานอื่น และได้รับการยกระดับมาเป็นศูนย์อำนาจการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ทำให้เกิดการเผยแพร่ความรู้ที่มีประโยชน์และความจำเป็นต่อการดำรงอยู่ และพัฒนาการขององค์กร ผ่านกระบวนการรวบรวม วิเคราะห์ จัดเก็บและกำหนดประเด็นอย่างเป็นระบบโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ที่กระจัดกระจาย โดยความรู้สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ ความรู้ที่มีอยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge) และความรู้ในรูปแบบสื่อหรือเอกสาร (Explicit Knowledge) โดยองค์ประกอบสำคัญของการจัดการความรู้ประกอบด้วย คน (People) ผู้ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดเนื่องจากเป็นทั้งผู้ถ่ายทอดและผู้นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เครื่องมือและเทคโนโลยี (Tool and Technology) เป็นเครื่องมือเพื่อให้คนสามารถค้นหา จัดเก็บ และอำนวยความสะดวกในการนำความรู้ไปใช้ได้อย่างรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์ กระบวนการความรู้ (Knowledge Process) เป็นการบริหารจัดการเพื่อนำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ไปให้ผู้ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการพัฒนาประสิทธิภาพ ที่เกิดจากปัจจัยที่จะเอื้อให้การจัดการความรู้ภายในองค์กรประสบความสำเร็จคือ จะต้องถูกสนับสนุนโดยผู้บริหารขององค์กรโดยโน้มน้าวให้บุคลากรเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน องค์กรจะต้องมีวัฒนธรรมที่มีการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ มีเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความรู้ได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ

รวมทั้งต้องมีการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในการจัดการความรู้และภายในองค์กรจะต้องมีการวัดผลด้านการจัดการความรู้อยู่เสมอเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงนโยบาย แต่อย่างไรก็ดีบุคลากรภายในองค์กรคือปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยให้องค์กรเกิดการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายที่น่าสนใจไว้ดังนี้ Trapp (1999, อ้างอิงใน พรธิตา วิเชียร ปัญญา, 2547 ;29) ได้ให้ความหมายว่าการจัดการความรู้เป็นแนวคิดองค์รวมที่บริหารจัดการทรัพยากรที่เป็นความรู้ในองค์กรโดยเป็นการบริหารจัดการที่ต้องมีการบูรณาการร่วมมือกันเพื่อให้เกิดประโยชน์ตามที่หวังไว้

Scott.l. Tannebaum (2001, อ้างอิงใน ปณิตา พันภัย, 2544; 22) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการความรู้ไว้ดังนี้คือ การแบ่งปันความรู้ที่เกิดจากการรวบรวม จัดระเบียบ จัดเก็บและการเข้าถึงข้อมูลเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากความรู้ นั้น ๆ อย่างเหมาะสม โดยอาศัยบุคคลที่มีความรู้หรือความเฉลียวฉลาดซึ่งสามารถเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรเนื่องจากการอยู่รอดขององค์กรและความสำเร็จขององค์กรจะเกิดขึ้นได้เพราะการบริหารความรู้ นอกจากนี้ สำนักงาน ก.พ.ร. ได้ให้ความหมายของการจัดการความรู้คือ การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพสามารถเกิดจากการรวบรวมองค์ความรู้ทั้งหมดที่มีอยู่ในองค์กรที่อยู่กับทั้งตัวบุคคลหรือเอกสารมีจัดการให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถนำความรู้ นั้น ๆ มาใช้ได้อย่างทันเวลาและเหมาะสม รวมทั้งพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความรู้

สำหรับประเทศไทยนั้นในภาคองค์กรราชการได้เริ่มนำการจัดการความรู้มาใช้ในการบริหารเมื่อมีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยเนื้อหาสำคัญมุ่งเน้นไปที่เรื่องการพัฒนาส่วนราชการให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ของข้าราชการในสังกัดให้เป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพ มีการเรียนรู้ร่วมกัน โดยได้มีการจัดทำคู่มือการดำเนินงานตามพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวของสำนักงาน ก.พ.ร. ดังนี้คือ สร้างระบบให้สามารถรับรู้ข่าวสารได้อย่างกว้างขวาง ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการให้เป็นผู้มีความรู้ในวิชาการสมัยใหม่และปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพและคุณธรรม สร้างความร่วมมือร่วมสร้างงานที่มีประสิทธิภาพโดยเกิดจากการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน โดยการใช้เครื่องมือการจัดการความรู้ (Knowledge Management Tools) ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการความรู้มีดังนี้

1. ชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice : CoP) หมายถึงกลุ่มคนที่มารวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการ มีการปฏิบัติงานที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันหรือมีความสนใจในเรื่องเดียวกัน โดยคนกลุ่มนี้จะมีความไว้วางใจและเชื่อมั่นในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความรู้ระหว่างกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ใหม่
2. การใช้ที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยง (Mentoring) เป็นวิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ใช้รูปแบบการใกล้ชิด มีลักษณะการถ่ายทอดความรู้แบบตัวต่อตัว รวมทั้งพี่เลี้ยงจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีใจพฤติกรรมและจริยธรรม รวมทั้งแนวทางการทำงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์การ
3. การถอดบทเรียน (After Action Review :AAR) เป็นการทบทวนหรือประเมินกิจกรรมของชุมชนนักปฏิบัติหรือ CoP ที่ทบทวนว่ามีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคอย่างไร ในการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลและเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้เสนอแนะข้อคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงให้การแลกเปลี่ยนความรู้ครั้งต่อไปให้ดีขึ้น
4. การเสวนา (Dialogue) เป็นการเปิดโอกาสในการรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเห็นภาพที่ใกล้เคียงกัน หลังจากนั้นจึงทำการจัดประชุมเพื่ออภิปรายแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
5. ฐานความรู้ บทเรียน และความสำราญ (Lesson Learning) เป็นการเก็บข้อมูลความรู้ทุกอย่างที่มีอยู่ในองค์การไว้ในฐานข้อมูล โดยให้สมาชิกในองค์การสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้ตลอดเวลาผ่านระบบอินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต หรือระบบอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. แหล่งผู้รู้ในองค์การ (Center of Excellence :CoE) เป็นการกำหนดแหล่งผู้รู้ในองค์การ ซึ่งจะช่วยให้สามารถทราบว่าจะสามารถเข้าถึงผู้รู้เพื่อหาความรู้ได้ที่ไหนอย่างไร โดยระบุผู้รู้ในแต่ละด้าน
7. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการประชุมเพื่อปฏิบัติการกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสมาชิกจะมีการประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ความเห็นในการจะลงมือทำภารกิจต่าง ๆ

เป้าหมายในการจัดการความรู้คือการใช้ความรู้ที่มีอยู่มาเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือเอกชนเพื่อให้สามารถมีความได้เปรียบในการแข่งขันที่ช่วยให้องค์กรเข้าใจลูกค้าหรือผู้รับบริการ ป้องกันความรู้ที่สำคัญสูญหาย เพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจ ความสามารถในการปรับตัวเพิ่มมากขึ้นรวมทั้งเป็นการลงทุนทางทรัพยากรบุคคล ในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากร ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลนั้น เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีการจัดการความรู้ให้กับบุคลากรเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ในการทำงานแบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนได้ให้ความหมายเกี่ยวกับคำว่าประสิทธิภาพว่า หมายถึง การทำงานที่รวดเร็ว ประหยัด คุ่มค่ากับการใช้ทรัพยากรคน เงิน อุปกรณ์และเวลาอย่างมีคุณภาพ หรืออาจจะกล่าวได้ว่าประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ความแตกต่างระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input) และผลผลิตที่ออกมา (Output) และคำว่าประสิทธิภาพประกอบด้วยองค์ประกอบหลายมิติ ดังนี้

1. ต้นทุนการผลิต (Input) เช่น การใช้ทรัพยากร เงิน คน อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด
2. กระบวนการบริหาร (Process) เช่น การทำงานที่ใช้เทคโนโลยีอำนวยความสะดวก รวมทั้งมีความรวดเร็วและถูกต้อง
3. ผลลัพธ์ (Output) เช่น การทำงานที่มีคุณภาพ ก่อให้เกิดผลประโยชน์โดยรวมต่อสังคม สร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงาน การให้บริการที่ดีและส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของลูกค้า

ทิพาวดี เมฆสุวรรณ (2538, หน้า 2 อ้างถึงใน สุเชษฐ์ อุบลภาพ, 2557 หน้า 14) ได้ให้ความหมายคำว่า "ประสิทธิภาพ" เป็นสิ่งที่วัดได้ 3 มิติ ตามแต่วัตถุประสงค์ที่จะพิจารณาคือ

1. ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิต (Input) ได้แก่ การใช้ทรัพยากร เงิน คน อุปกรณ์ ให้เกิดความคุ้มค่าและสูญเสียน้อยที่สุด
2. ประสิทธิภาพในมิติของกระบวนการบริหาร (Process) ได้แก่ การทำงานที่ถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็ว และมีการใช้เทคนิคที่สะดวกขึ้นมากกว่าเดิม

3. ประสิทธิภาพในมิติของผลผลิตและผลลัพธ์ (Output) ได้แก่ การทำงานที่ตรงตามวัตถุประสงค์ ส่งผลประโยชน์โดยรวมต่อสังคม ทรัพยากรที่ได้รับมอบหมาย

Millet (1994, อ้างถึงใน รชต ลีละวงศ์, 2563 หน้า 14) ได้ให้ความหมายคำว่า “ประสิทธิภาพ” หมายถึงผลการปฏิบัติงานที่ต้องวัดจาก การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา การให้บริการอย่างเพียงพอ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง การให้บริการอย่างก้าวหน้า ที่จะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการและทำให้องค์กรได้กำไรไปพร้อม ๆ กัน

Simon (1960, p. 180 อ้างถึงใน แสง รัตนมงคลมาศ, 2514, หน้า 81) ได้ให้ความหมายว่า งานที่มีประสิทธิภาพสูงสุดจะต้องดูจากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input) กับผลผลิต (Output) ที่ออกมา ดังนั้นประสิทธิภาพจึงเท่ากับผลผลิตลบด้วยปัจจัยนำเข้าบวกด้วยความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการโดยสามารถเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

$$E = (O-I) + S$$

E (Efficiency) หมายถึง ประสิทธิภาพของงาน

O (Output) หมายถึง ผลผลิตหรือผลงานที่ได้รับ

I (Input) หมายถึง ปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากรทางการบริหารที่ใช้ไป

S (Satisfaction) หมายถึง ความพึงพอใจในผลงาน

สมบูรณ์ กุลเมื่อน้อย (2547) ได้อธิบายว่า ประสิทธิภาพมีความคล้ายประสิทธิผล แต่ประสิทธิผลจะพิจารณาวิธีการ หรือทางเลือกใดๆ ในแง่ความสามารถ และความสำเร็จในการให้เกิดผลลัพธ์ต่างกับประสิทธิภาพเป็นการเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยนำเข้า หรือทรัพยากรที่ใช้ไปกับผลสำเร็จตามเป้าหมายของทางเลือกนั้น นอกจากนี้ประสิทธิภาพจะประเมินได้จากการเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยนำเข้า หรือทรัพยากรที่ใช้ไปกับผลสำเร็จตามเป้าหมายของวิธีการหรือทางเลือกนั้นแล้ว ประสิทธิภาพจะพิจารณาได้จากปริมาณ หรือคุณภาพของผลผลิต หรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียว หรือพิจารณาจากปริมาณ หรือคุณภาพของทรัพยากรก็ได้

ไรท์ และสมิท (Ryan & Smith, 1954) ได้พูดถึงประสิทธิภาพของบุคคลว่าเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์ในแง่บวกกับสิ่งที่ทุ่มเทและลงทุนให้กับงานซึ่งประสิทธิภาพในการทำงานนั้น มองจาก

แห่งของการทำงานของแต่ละบุคคล โดยพิจารณาเปรียบเทียบสิ่งที่ให้กับงาน เช่น ความพยายาม กำลังงานกับผลลัพธ์ที่ได้รับจากงานนั้นๆ

ชูป กาญจนประกร (2509) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพไว้คล้ายคลึงกับการบริหารงานด้านธุรกิจ แต่เป็นการบริหารงานในระบบราชการและบวกกับความพึงพอใจไว้ด้วย กล่าวคือ ประสิทธิภาพเป็นแนวคิดหรือความมุ่งมาดปรารถนาในการบริหารในระบบประชาธิปไตย ในอันที่จะให้บริหารราชการให้ผลสูงสุด คู่กับการที่ได้ใช้จ่ายเงินภาษีอากรในการบริหารประเทศ และจะต้องก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ประชาชน

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2542 อ้างถึงใน พัชรินทร์ ไชยวรินทร์กุล, 2551) ให้ความหมายประสิทธิภาพ ว่าหมายถึง การผลิตสินค้า หรือบริการให้ได้มากที่สุด โดยพิจารณาจากต้นทุน หรือปัจจัยนำเข้าที่น้อยที่สุด ประหยัดเวลามากที่สุด โดยพิจารณาถึงความพยายาม ความพร้อม ความสามารถ ความคล่องในการปฏิบัติ เทียบกับผลที่ได้ คือ บรรลุวัตถุประสงค์ และความพอใจของผู้รับบริการ

รียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544) มีแนวคิดที่ว่าทีมงานหรือกลุ่มทำงานที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีความรู้สึกที่ดีต่อกันในหมู่สมาชิก และผู้ที่เป็นหัวหน้าต้องตระหนักว่าปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากสภาพแวดล้อม และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ดังนั้นทีมงานที่มีประสิทธิภาพต้องมีเงื่อนไขที่สำคัญ คือ

1. ความรับผิดชอบ และความผูกพัน โดยความผูกพันต่อองค์กรเป็นความผูกพันใน 3 ลักษณะ คือ ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะคงความเป็นสมาชิกในองค์กร มีความตั้งใจ และความพร้อมที่จะใช้ความพยายามที่มีอยู่เพื่อองค์กร มีความเชื่อและยอมรับในคุณค่าและเป้าหมายขององค์กร
2. ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เนื่องจากบุคคลเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญ มีคุณค่า และมีการแลกเปลี่ยนความคิดแบบริเริ่มสร้างสรรค์กับความก้าวหน้าให้องค์การ
3. ความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะ ความสามารถของสมาชิกให้สมาชิกมีความรู้ และความชำนาญงาน ตลอดจนเทคนิคการทำงานร่วมกับผู้อื่น
4. มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับทีมงาน รวมทั้งการมีที่ปรึกษาเป็นบุคคลที่สาม ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้รวบรวมข้อมูล เพื่อพัฒนาการทำงาน ให้ข่าวสารย้อนกลับ แก้ไข ปัญหา ความขัดแย้ง และการไกล่เกลี่ย

จากแนวคิดจากนักวิชาการต่าง ๆ ที่ได้ให้ความหมายคำว่าประสิทธิภาพไว้นั้น อาจกล่าวได้ว่า คำว่า ประสิทธิภาพ นั้นจะต้องมองลักษณะของมิติของต้นทุน (Input) กระบวนการ (Process) และ ผลลัพธ์ (Output) โดยเริ่มจากต้นทุนที่ใช้อย่างคุ้มค่าที่สุด ประกอบกระบวนการทำงานที่มีการใช้ ความสะดวกรวดเร็วจากเทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ ในด้านการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล จำเป็นต้องมีการวัดประสิทธิภาพการทำงาน เนื่องจากการทำงานในลักษณะนี้เป็นการใช้งบประมาณและทรัพยากรจากภาครัฐที่มาจากภาษีของประชาชน การทำงานจะต้องมีคุณภาพสูงและจะต้องเป็นประโยชน์ต่อองค์กรและสังคมส่วนรวม รวมทั้งผลงานหรือปริมาณงานจะต้องเป็นไปตามสิ่งที่องค์กรได้ตั้งเป้าหมายไว้รวมทั้งเวลาที่รวดเร็วเท่าทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน

ไม่ว่าจะเป็นองค์กรขนาดใหญ่หรือหน่วยงานขนาดเล็ก ย่อมมีเป้าหมายเดียวกันคือต้องการให้ภารกิจหลักดำเนินไปอย่างราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์ การที่องค์กรหรือหน่วยงานจะบรรลุเป้าหมายหลักนั้น สิ่งสำคัญคือการมีบุคลากรที่มีประสิทธิภาพเข้าใจในเนื้อหาของงานที่ได้รับมอบหมาย บุคลากรถือเป็นหนึ่งในสี่ปัจจัยของทรัพยากรการบริหาร หรือที่เรียกกันว่า “4 M's” อันได้แก่ บุคลากร (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) และการจัดการ (Management) ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ประการนี้ล้วนมีส่วนในการสนับสนุนการปฏิบัติงานขององค์กรโดยตรง ผู้วิจัยจึงขอกล่าวถึงรายละเอียดของแต่ละปัจจัย ดังนี้

1. บุคลากร (Man) เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการองค์กรโดยตรง นอกจากการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลหรือ กลุ่มบุคคลโดยอาศัยพื้นฐานจากด้านจิตวิทยาสังคมและ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น การศึกษาด้านปริมาณงาน และคุณภาพของงานให้เพียงพอต่อจำนวนของบุคลากร ความรู้ความสามารถของบุคลากรในการปฏิบัติงานจำเป็นต้องสอดคล้องกับเนื้อหางานที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงความตั้งใจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายมีความสำคัญในการสร้างคุณค่าและปลูกจิตสำนึกของบุคลากรในการให้ประโยชน์ต่อองค์กรที่ปฏิบัติงาน การศึกษาดังกล่าวเป็นไปเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

นุรักษ์ คุณชล และคณะ (2543, หน้า 188) ได้กล่าวว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญในเชิงที่สามารถอำนวยความสะดวกให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ กล่าวคือการเจริญเติบโตขององค์กรนั่นเอง ทั้งนี้ เนื่องจากงานทรัพยากรมนุษย์คืองานที่มุ่งเน้นคัดสรรคนที่มีความสามารถ

ความรู้และเป็นคนดีเข้าสู่องค์กร และเมื่อคนดังกล่าวเข้ามาในองค์กรแล้วนั้น งานด้านทรัพยากรมนุษย์ยังดำเนินต่อไปในการประสานงานกับฝ่ายหรือแผนกต่าง ๆ เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม เช่นการพัฒนาบุคลากรให้เท่าทันต่อระบบเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่นำมาใช้ในองค์กร นอกจากนี้ งานด้านทรัพยากรยังให้ความสำคัญกับการแสวงหาวิธีอบรมเพื่อสร้างประสิทธิภาพให้บุคลากรในบทบาทงานที่ได้รับ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ยังตระหนักถึงความรู้สึก สภาพร่างกายและจิตใจของบุคลากร คำนึงถึงความปลอดภัย และความเหน็ดเหนื่อยในการปฏิบัติงาน การพิจารณาถึงค่าตอบแทนต่าง ๆ ในช่วงของการปฏิบัติงาน หรือหลังจากพ้นจากการปฏิบัติงานไปแล้วเพื่อเสริมสร้างขวัญ และกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ยังเป็นไปเพื่อสร้างความรัก ความภักดีต่อหน่วยงานที่ทำ และ ผลลัพธ์สุดของงานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์คือเพื่อให้บรรลุภารกิจหลักขององค์กรนั้น

ศักดิ์ชัย มูลชอบ (2545, หน้า 42) กล่าวถึงบุคลากรและความสำเร็จของการบริหารขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 อย่างคือ จำนวนของบุคลากรเพียงพอ คุณภาพของบุคลากร และระดับในการนำบุคลากรไปใช้ประโยชน์ การคำนึงถึงจำนวนและปริมาณของบุคลากรเพียงพอ กล่าวคือองค์การต้องการปริมาณบุคลากรประเภทจำนวนเท่าใด ประเภทไหนเพื่อจะบรรลุวัตถุประสงค์ และในแง่คุณภาพต้องการบุคลากรคุณสมบัติใด และบุคลากรเหล่านั้นมีความเต็มใจในการทำงานหรือไม่ ต้องหาบุคลากรจากแหล่งใด การค้นหาบุคลากรตามคุณลักษณะจำเป็นต้องทำเป็นวงกว้าง เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการหาบุคลากรกระจายไปโดยกว้างเพื่อให้บุคลากรที่มีฝีมือมาเข้ารับการคัดเลือกได้มากที่สุด นอกจากนี้การคัดเลือกควรทำอย่างเป็นธรรม และเหมาะสมกับเนื้องานที่สุด เมื่อรับบุคลากรเข้ามาในองค์กรแล้ว ต้องหาวิธีที่จะดึงศักยภาพ และประโยชน์ของบุคลากรออกมาให้ได้มากที่สุด ควรมีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากร และทำให้บุคลากรอยู่ในองค์กรนานที่สุด ดังนั้น องค์การต่าง ๆ จำเป็นต้องมีเงินเดือน สวัสดิการ หรือผลประโยชน์เพื่อชักจูงโน้มน้าวบุคลากรให้เต็มใจทำงานกับองค์กร แทนที่จะไปแสวงหาองค์กรหรือหน่วยงานอื่นที่ให้ผลตอบแทนมากกว่า

2. งบประมาณ (Money) ถือเป็นปัจจัยหลักในการสนับสนุนการจัดหาทรัพยากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานในองค์การหรือหน่วยงานทุกแห่ง ควรมีการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายสูงสุด

นุรักษ์ คุณชล และคณะ (2543, หน้า 198-199) กล่าวว่า ค่าตอบแทน (Compensation) คือรางวัลของผู้ปฏิบัติงานที่สามารถนำไปใช้ตามความต้องการทางร่างกาย และจิตใจได้ และยังเป็นสิ่งที่สร้างความภาคภูมิใจให้มนุษย์ และเป็นสิ่งที่จะทำให้ถูกสังคมยอมรับว่าเป็นบุคคลที่มีคุณค่า

ด้วยที่กล่าวมานั้น ทำให้ค่าตอบแทนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานโดยตรง โดยผลงานของบุคลากรอาจด้อยลงหรือมีคุณภาพนั้นกล่าวได้ว่า ขึ้นอยู่กับค่าตอบแทน ผู้บริหารในหน่วยงานจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงผลกระทบทางตรงของค่าตอบแทนต่อการปฏิบัติงาน และจำเป็นต้องมอบค่าตอบแทนที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานเพื่อให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจและสร้างผลงานที่มีคุณภาพ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545, หน้า 264) กล่าวว่าไว้ว่า ค่าจ้าง เงินเดือน โบนัส และผลประโยชน์อื่นๆ เช่น สวัสดิการเรื่องประกันภัย การลาหยุด หรือรายได้พิเศษ ถือว่าเป็นสิ่งจูงใจอันสำคัญในการบริหารจัดการ ทั้งนี้ เป็นการให้รางวัลผู้ปฏิบัติงานเนื่องจากการจ่ายค่าจ้างประจำ ซึ่งในบางองค์การค่าใช้จ่ายเหล่านี้มีมากกว่า 30 เปอร์เซ็นต์ของเงินเดือน และยังเป็นต้นทุนขององค์การอีกด้วย

3. วัสดุอุปกรณ์ (Material) หมายถึงวัสดุหรือวัตถุดิบในการผลิต ที่จะช่วยให้สามารถลดต้นทุนการปฏิบัติงานได้ โดยเป็นปัจจัยหลักที่นำมาใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการ ดังนั้นการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ให้มีประสิทธิภาพนั้นจะทำให้องค์กรธุรกิจได้ผลกำไรสูงสุด โดยการบริหารวัสดุในการดำเนินการอย่างไรให้สิ้นเปลืองทรัพยากรในการผลิตน้อยที่สุดและให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในส่วนของการทำงานในระบบราชการเพื่อให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องใช้เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน
4. การจัดการ (Material) เป็นปัจจัยการบริหารที่มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่บุคคลในองค์กรร่วมมือร่วมใจกันเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นกิจกรรมที่เริ่มจากตั้งแต่การวางแผน การจัดการ การสั่งการ การประสานงาน โดยในแต่ละรูปแบบงานก็จะมีรายละเอียดการบริหารแตกต่างกันไป เพื่อให้สอดคล้องและบรรลุจุดประสงค์ที่ต้องการ โดยถ้าหากเป็นองค์กรแบบราชการจะต้องมีประสิทธิภาพและความรวดเร็ว รวมทั้งผลประโยชน์ของประชาชนเป็นส่วนสำคัญ

สมพงษ์ เกษมสิน (2536 : 7) การบริหารหมายถึงการใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการนำทรัพยากรที่มีมาใช้ในการบริหาร ตามกระบวนการบริหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ธีรวุฒิ บุญโสภณ และวีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์ (2534 : 12) การบริหารหมายถึง กระบวนการอย่างหนึ่งในองค์กรซึ่งมีลำดับการทำงานเป็นรูปแบบชัดเจน โดยมีองค์ประกอบคือ เงิน วัสดุอุปกรณ์ บุคลากรต่าง ๆ เป็นส่วนสำคัญ

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ในการหาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เนื่องจากปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านทรัพยากรบุคลากรที่สิ่งที่จะต้องพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานแบบบูรณาการ รวมทั้งให้สอดคล้องกับภารกิจของกรมศุลกากรและศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ด้านทรัพยากรเงินที่เป็นสิ่งจำเป็นในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามทางทะเลอย่างยิ่ง เนื่องจากต้องใช้น้ำมันเชื้อเพลิงในการปฏิบัติงานทางทะเล ด้านทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีที่เป็นสิ่งที่ยังอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้มีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น และการบริหารจัดการจากผู้บังคับบัญชาที่มีส่วนสำคัญในการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติให้กับสมาชิกในองค์การให้สามารถบรรลุภารกิจต่าง ๆ ตามเป้าหมาย

2.7 แนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดวัฒนธรรมองค์การที่มีประสิทธิภาพ

วัฒนธรรมองค์การเป็นวิถีชีวิตที่ปฏิบัติกันอย่างเคยชิน ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม ภาษา ทำให้คนอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสังคมอย่างมีระเบียบ รวมทั้งวัฒนธรรมองค์การเป็นตัวกำหนดวิธีการปฏิบัติที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน องค์กรที่มีวัฒนธรรมเข้มแข็งจะทำให้สมาชิกภายในองค์กรก้าวไปสู่ความสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมองค์การไว้ดังนี้

วิรัช สงวนวงศ์ (2547 : 20) กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์การคือค่านิยมและความเชื่อที่มีร่วมกันอย่างเป็นระบบเกิดขึ้นในองค์กรและใช้เป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมของคนในองค์กร วัฒนธรรมองค์การจึงเป็นเสมือนบุคลิกภาพขององค์กร

ศิริพงษ์ เศษภายน (2551 : 71) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมองค์การ หมายถึง ความเชื่อ ความรู้สึกพฤติกรรมและสัญลักษณ์ที่มีอยู่ในองค์กร

วิโรจน์ สารรัตน์ (2546 : 314) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมองค์การ หมายถึง วัฒนธรรมองค์การเป็นลักษณะแสดงถึงความเป็นเอกภาพ และเอกลักษณ์ขององค์กร เช่น ประเพณี พิธีกรรม ระบบความคิดความเชื่อ ทศนคติและค่านิยมตลอดจนปรัชญาที่สมาชิกในองค์กร

รูปแบบวัฒนธรรมองค์การที่มีประสิทธิภาพจากแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ได้ให้ความหมายว่าวัฒนธรรมองค์การที่เกิดจากความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรให้สำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร โดยวัฒนธรรมองค์การที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานมีปัจจัยที่สำคัญ ดังนี้คือ

1. วัฒนธรรมการปรับตัวในการทำงานจะต้องมุ่งเน้นการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมภายนอก เช่นการปรับตัวเข้ากับคนอื่น การปรับตัวตามสถานการณ์ต่าง ๆ บุคลากรเกิดแรงกระตุ้นในการทำงาน กล้าคิด กล้าทำสามารถสร้างวัฒนธรรมการปรับตัวได้
2. วัฒนธรรมการมุ่งความสำเร็จเป็นการทำงานเชิงรุกเพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์นโยบาย วิสัยทัศน์ ฯลฯ เกิดแรงจูงในการทำงานและบุคลากรมีความคาดหวังในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ เพื่อประสบผลสำเร็จของงาน
3. วัฒนธรรมเครือญาติเป็นวัฒนธรรมที่ทำงานแบบยึดหยุ่นและอุปถัมภ์ เอื้ออาทรต่อกันภายในองค์กรมีความรักความผูกพันทำให้เกิดความสุขในการปฏิบัติงานแบบเครือญาติ
4. วัฒนธรรมระบบราชการที่มีสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ทำให้บุคลากรในองค์กรเกิดความมั่นคงปฏิบัติงานตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ทำให้เกิดประสิทธิภาพการทำงานและความมั่นคงในการทำงาน
5. ค่านิยมหลักขององค์กรร่วมกัน เป็นความเชื่อของบุคลากรที่นำไปสู่'การกระทำ'ที่เป็นแบบอย่างของพฤติกรรมในองค์กรความรู้สึกต่าง ๆ เช่นค่านิยมความเชื่อ ทศนคติความคิดเห็น จริยธรรม บทบาท เป็นค่านิยมหลักขององค์กรร่วมกัน เพื่อจะทำให้เป็นวัฒนธรรมที่ต้องปฏิบัติเป็นแบบอย่างต่อไป
6. ค่านิยมการปรับเปลี่ยนร่วมกันช่วยให้บุคลากรภายในองค์กรช่วยแก้ไขปรับปรุงพัฒนาร่วมกันเพื่อให้เกิดค่านิยมที่เหมาะสมในองค์กรที่พึงาม ด้วยวิธีการต่างๆการสร้างค่านิยม่วมกันเป็นการกระทำ การตัดสินใจการพิจารณา แนวปฏิบัติต่างๆ ให้เกิดเป็นกระบวนการที่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ยึดถือเพื่อนำไปปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีจะส่งผลดีต่อองค์กรอีกด้วย

สรุปได้ว่า วัฒนธรรมองค์การเป็นวิธีการปฏิบัติที่มีแบบแผนจากรากฐานค่านิยม ความเชื่อ ความเข้าใจของสมาชิกในองค์กรที่ได้เรียนรู้จากสิ่งต่าง ๆ โดยผลของวัฒนธรรมจะออกมาในรูปแบบของจริยธรรมค่านิยมที่ใช้ในการตัดสินใจต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในองค์กร โดยจริยธรรมเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การทำงานขององค์กรมีความก้าวหน้าและส่งผลให้องค์กรได้รับความเชื่อถือจากสังคม ดังนั้น องค์กรทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นองค์กรแบบราชการจำเป็นที่ต้องเป็นองค์กรที่ใช้จริยธรรมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างถูกวิธีเพื่อให้องค์กรมีภาพพจน์ที่ดีรวมทั้งมีความก้าวหน้า และในส่วนของปัจเจกหรือบุคลากรในองค์กรที่จะต้องมียุติปฏิบัติที่สอดคล้องกันจึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุด

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เนื่องจากการบูรณาการระหว่างกรมศุลกากรและศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลนั้น เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างหลากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุภารกิจตามนโยบายความมั่นคงของภาครัฐ ดังนั้นการทำงานแบบบูรณาการนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงในด้านวัฒนธรรมองค์การที่เป็นแบบแผนและวิธีการปฏิบัติงานขององค์กรนั้น ๆ ทั้งในด้านค่านิยม ความเชื่อ ความเข้าใจของสมาชิกในองค์กร การวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการสร้างวัฒนธรรมองค์การร่วมเป็นสิ่งที่คาดว่าจะทำให้การทำงานแบบบูรณาการมีประสิทธิภาพมากขึ้นจากการสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจให้เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงาน

2.8 แนวคิดการบริหารราชการแบบบูรณาการ

การบริหารราชการแบบบูรณาการหมายถึงการบริหารที่มีลักษณะในการบริหารงานแบบองค์รวม (Holistic) กล่าวคือ เป็นรูปแบบการร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการที่มีภารกิจที่สอดคล้องและเกี่ยวข้องกันเพื่อให้มีการปฏิบัติงานร่วมกัน หรือสร้างแนวทางการปฏิบัติงานที่มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้นโยบายและภารกิจของภาครัฐประสบผลสำเร็จและสร้างผลประโยชน์ส่วนรวม เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเนื่องจากการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งทำให้เกิดการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานลงเพื่อให้เกิดความรวดเร็วจากการปฏิบัติงานของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การทำงานแบบมุ่งเน้นผลงาน (Result) ตามยุทธศาสตร์เป็นหลักโดยอาศัยความเชี่ยวชาญและความชำนาญของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความชำนาญในแต่ละด้านเพื่อมาปฏิบัติภายใต้เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เดียวกัน

การบริหารจัดการภาครัฐในอดีตเป็นลักษณะในการจัดแบ่งโครงสร้างงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบ คือ ตามภารกิจ (Functional) โดยเป็นไปตามความรับผิดชอบของกระทรวงหรือกรมต่าง ๆ ตามกฎหมายแบ่งส่วนราชการ เนื่องจากเน้นเรื่องความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Specialization) จากแต่ละกรม ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย เช่น กรมสรรพากรจะเน้นไปที่ภารกิจด้านการจัดเก็บภาษีสรรพากร ในขณะที่กรมศุลกากรมีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีศุลกากร (Customs Tax) ในสภาพล้าสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น มีองค์ประกอบหลายอย่างเข้ามาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น การทำงานที่ไม่สามารถทำงานเพียงหน่วยงานเดียวได้ มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความเชื่อมโยงในการทำงานและความสัมพันธ์กับอีกหลายหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นในระดับส่วนราชการเดียวกันในระดับกรมหรือระดับกระทรวง เนื่องจากในปัจจุบันปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองค่อนข้างมีความซับซ้อน ดังนั้นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจำเป็นจะต้องมีการอาศัยความรู้และความเชี่ยวชาญจากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรัฐบาลมีนโยบายที่ต้องแก้ปัญหาที่สำคัญโดยเป็นวาระแห่งชาติ หรือรวมทั้งมีข้อจำกัดที่ไม่สามารถสร้างหน่วยงานใหม่ขึ้นมารับผิดชอบโดยตรง จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการปรับระบบการทำงานและการบริหารจัดการให้สามารถก้าวข้ามหรือพัฒนาการทำงานของระบบราชการ (Beyond bureaucracy) เพื่อให้เกิดการทำงานแบบรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สามารถแข่งขันได้ (Economy of Speed) โดยต้องอาศัยเกิดเปิดมุมมองการทำงานให้กว้างขวางขึ้นโดยยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

ในปัจจุบันลักษณะการทำงานที่ไม่สามารถทำเพียงหน่วยงานเดียวได้ ได้แก่ ภารกิจด้านการจัดเก็บภาษีที่จะต้องมีการร่วมงานกันระหว่างกรมสรรพากร กรมศุลกากรและกรมสรรพสามิต การเปิดเสรีทางการค้า (FTA) กับประเทศต่าง ๆ ที่ต้องมีการทำงานร่วมกันระหว่าง กระทรวงต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงสาธารณสุข การปราบปรามยาเสพติดที่ต้องมีการทำงานร่วมกันระหว่างสำนักงานปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงแรงงาน เป็นต้น โดยลักษณะและรายละเอียดการทำงานแบบบูรณาการควรมี 2 ระดับ คือ องค์กรในระดับบน ที่จะเน้นการทำงานแบบยุทธศาสตร์ (Agenda) และองค์กรในระดับย่อยลงมาจะทำงานตามสายงาน (Functional) และลักษณะการทำงานแบบบูรณาการจะเป็นรูปแบบในการสร้างประเด็นยุทธศาสตร์การทำงานร่วมกัน (Common Agenda)

การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างกรมศุลกากรกับศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลนั้นเรียกได้ว่าเป็นการบูรณาการหน่วยงานภาครัฐเพื่อให้บรรลุภารกิจตามแนวคิดการบริหาร

ราชการแบบบูรณาการ ทั้งในฐานะหน่วยงานหลักในการประสานงานกับศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ไม่ว่าจะเป็นด้านกาแก้ไขปัญหาค้าประมงผิดกฎหมาย กรมศุลกากรได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม พิธีการศุลกากรเรื่องการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated : IUU Fishing) รวมทั้งเพิ่มความเข้มงวดในการทบทวนหลังการตรวจปล่อย ณ ที่ทำการศุลกากร และการตรวจสอบย้อนหลัง การตรวจปล่อย ณ สถานประกอบการ คลังสินค้าทัณฑ์บน เขตปลอดอากร และเขตประกอบการเสรี รวมทั้งการบูรณาการในด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลร่วมกับหน่วยงานอื่นเช่น กองบังคับการตำรวจน้ำ กองทัพเรือ เป็นต้น

2.9 ข้อมูลกรมศุลกากร

กรมศุลกากรเป็นหน่วยงานราชการสังกัดกระทรวงการคลัง มีหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรนำเข้าและส่งออก ก่อตั้งขึ้นในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2417 สมัยรัชกาลที่ 5 ทรงจัดตั้งหอรัษฎากรพิพัฒน์เป็นสำนักงานในการจัดเก็บภาษีอากรที่เป็นรายได้ของแผ่นดินจากสินค้านำเข้าและส่งออก ในเวลาต่อมางานศุลกากรได้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้มีการสร้างและพัฒนาอาคารที่ทำการใหม่ให้เหมาะสมแทนที่ทำการศุลกากรสถาน ในปี พ.ศ. 2497 นั่นคือกรมศุลกากรที่จัดตั้งในเขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร โดยกรมศุลกากรมีหน้าที่หลักในการจัดเก็บภาษีอากรจากของที่นำเข้ามาและส่งออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อนำรายได้ที่จัดเก็บมาเพื่อนำไปพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งมีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้รวมทั้งทำให้เกิดความเชื่อมั่นต่อผู้ประกอบการที่สุจริต ในปัจจุบันกรมศุลกากรมีบทบาทจากเดิมที่เน้นการจัดเก็บภาษีนำเข้าส่งออกมาเป็นการมุ่งเน้นพัฒนาและส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศและการส่งออกของผู้ประกอบการไทยให้มีศักยภาพ สามารถแข่งขันในตลาดการค้าของโลกและมีศักยภาพเทียบเท่านานาประเทศ โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ของกรมฯ ที่ต้องการให้เป็น “องค์กรที่มุ่งมั่นให้บริการศุลกากรเป็นเลิศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเศรษฐกิจไทยและเชื่อมโยงการค้าโลก” และในส่วนพันธกิจของกรมฯ ได้แก่ การมุ่งเน้นการอำนวยความสะดวกทางการค้าและส่งเสริมระบบโลจิสติกส์ของประเทศ ส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศด้วยมาตรการทางศุลกากรและข้อมูลการค้าระหว่างประเทศ ปกป้องสังคมให้ปลอดภัยด้วยระบบควบคุมทางศุลกากรและจัดเก็บภาษีอย่างเป็นธรรม โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ

ค่านิยมกรมศุลกากร:

I – Integrity: ความสุจริต

S - Service Mind/Self-esteem: จิตบริการ

M – Modernization: ความทันสมัย

I – Innovation: นวัตกรรม

L – Learning: การเรียนรู้

อำนาจและหน้าที่ของกรมศุลกากร

1. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร กฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
2. เสนอความเห็นต่อกระทรวงเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการจัดเก็บอากรในทางศุลกากร
3. ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตและการส่งออกโดยมาตรการทางอากร
4. ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางศุลกากร
5. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของกรม หรือตามที่คณะรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีมอบหมาย

เป้าประสงค์ของนโยบายด้านการป้องกันและปราบปราม

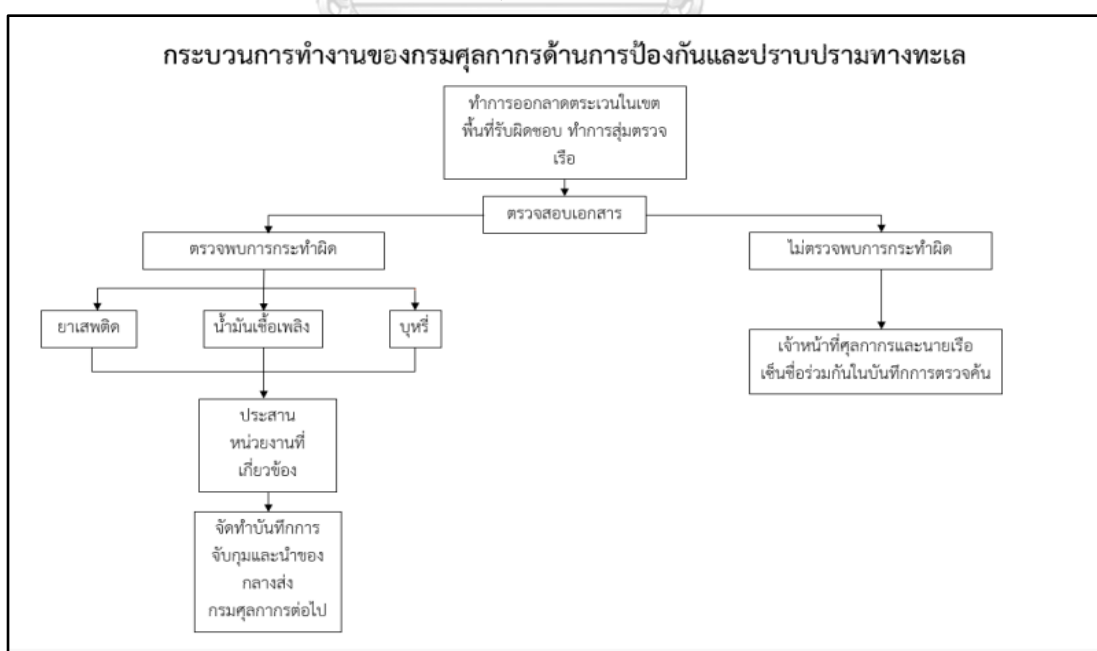
1. เพื่อเร่งรัดการจับกุม ปราบปรามการกระทำผิดตามกฎหมายศุลกากรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องในกลุ่มสินค้าเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การทำความผิดเหลือน้อยหรือหมดไป
2. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสืบสวน ปราบปรามผู้กระทำผิดตามกฎหมายศุลกากรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดตามกฎหมายศุลกากรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

4. เพื่อเป็นแผนงานที่ใช้ในการสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการกระทำ ความผิดตามกฎหมายศุลกากรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องในกลุ่มสินค้าเป้าหมายได้ อย่างเหมาะสมและทันต่อสถานการณ์ตลอดจนสามารถตอบสนองมาตรการหรือนโยบายเร่งด่วนระดับชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ประกอบการที่ปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมาย
6. เพื่อสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดเก็บรายได้ของกรมศุลกากร

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนด สินค้าที่ต้องเฝ้าระวังการกระทำผิดเป็นกรณีพิเศษ
2. จัดทำแผนการดำเนินงานเฉพาะกิจและขั้นตอนการดำเนินงาน (Operation Planning and Processes) เสนอผู้บริหารพิจารณาอนุมัติสั่งการ
3. หน่วยงานดำเนินการตามแผนการดำเนินงานเฉพาะกิจในกลุ่มสินค้าเป้าหมาย
4. สรุปลผลการดำเนินโครงการ โดยวิเคราะห์ผลการปฏิบัติการ ปัญหาอุปสรรค รวมทั้ง เสนอแนวทางการพัฒนางานก่อนจัดทำรายงานของแผนการดำเนินงานเฉพาะกิจให้ ผู้บริหารทราบต่อไป

ภาพที่ 2 กระบวนการทำงานของกรมศุลกากรด้านการป้องกันและปราบปรามทางทะเล

ที่มา: ประมวลระเบียบปฏิบัติศุลกากร พ.ศ. 2560

การดำเนินงานของกรมศุลกากรในด้านการป้องกันและปราบปรามทางทะเล โดยส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของการนำเรือตรวจการณ์ออกลาดตระเวนในเขตพื้นที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่ 24 ไมล์ทะเลทั้งฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. การตรวจค้นจะต้องมีนักวิชาการศุลกากรระดับชำนาญการเป็นหัวหน้าหน่วยตรวจค้น มีเวรประจำเป็นปกติทั้งในเวลาราชการ นอกเวลาราชการและวันหยุด
2. ทำการสุ่มตรวจเรือหรือตรวจเรือตามที่สายข่าวแจ้ง เพื่อค้นหาของชุกซ่อนหนีศุลกากรและของต้องห้ามต้องกักตุน โดยหน่วยตรวจค้นจะต้องแบ่งหน้าที่และแยกย้ายกันตรวจค้นจนทั่วลำเรือ รวมทั้งสังเกตวิธีการของเจ้าหน้าที่ลูกเรือว่ามีอาการพิรุธผิดปกติหรือไม่
3. ในกรณีที่พบเจอการกระทำความผิดโดยการชุกซ่อนนำของลักลอบหนีศุลกากรอยู่ในเรือเช่น ยาเสพติด น้ำมันเชื้อเพลิงหรือบุหรี หน่วยตรวจค้นจะต้องทำการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจัดทำบันทึกจับกุมและนำของกลางและผู้ต้องหาเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป
4. ในกรณีที่ไม่ตรวจพบการกระทำความผิด เจ้าหน้าที่ศุลกากรและนายเรือเซ็นต์ชื่อร่วมกันในบันทึกการตรวจค้น เพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจค้น

2.10 ข้อมูลศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลหรือ ศรชล. เป็นส่วนราชการรูปแบบเฉพาะ มีหน้าที่และอำนาจในการรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เช่น การพาณิชย์ การประมง การท่องเที่ยว การแสวงประโยชน์จากทรัพยากร ที่ไม่มีชีวิต การวางสายเคเบิลหรือท่อใต้ทะเล การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หรือการสำรวจและวิจัย ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม โดย ศรชล. อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยนายกรัฐมนตรีมีตำแหน่งเป็นผู้บัญชาการศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล มีผู้บัญชาการทหารเรือเป็นรองผู้บัญชาการศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยมีอาคารสำนักงานที่ตั้งในปัจจุบันคือ อาคารโทรคมนาคม (CAT Tower) เลขที่ 72 ถนน เจริญกรุง แขวง บางรัก เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

วิสัยทัศน์

เป็นหน่วยงานที่เป็นเลิศในด้านการบูรณาการรักษาความมั่นคง และผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนของประเทศชาติและประชาชน

พันธกิจ

1. บูรณาการเพิ่มขีดความสามารถในการรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงทางทะเล เข้าด้วยกัน
2. ค้ำครองการใช้ประโยชน์จากทะเล สนับสนุนการพัฒนาประเทศ และช่วยเหลือประชาชน
3. สร้างความสมดุลยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

อำนาจหน้าที่ของ ศรชล. เป็นไปตามมาตรา 19 แห่ง พ.ร.บ.การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. 2562 ประกอบด้วย

1. วางแผน อำนวยการ ประสานงาน สั่งการ และสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
2. ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และรายงานคณะกรรมการ และคณะรัฐมนตรีตามลำดับเพื่อพิจารณาต่อไป
3. เสนอแนะและแนวทางในการปฏิบัติงานและดำเนินการตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ หรือแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงานและโครงการเพื่อปฏิบัติให้สอดคล้องกับแผนและแนวทางดังกล่าวต่อไป
4. วางแผน พัฒนา และดำเนินการเกี่ยวกับระบบควบคุมบังคับบัญชาและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการปฏิบัติงานของ ศรชล. ให้สามารถติดต่อเชื่อมโยง หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่นทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ
5. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนตระหนักรู้ในความสำคัญของผลประโยชน์ของชาติทางทะเล สิทธิอธิปไตย เขตอำนาจ และสิทธิในการแสวงประโยชน์จาก

ทรัพยากรในเขตทางทะเลพื้นที่ต่างๆ และหน้าที่ที่ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชาติทางทะเล รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่กระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

6. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของ ศรชล. หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ศรชล. ได้มีการจัดโครงสร้าง แบ่งส่วนงานภายใน และอัตรากำลัง ตามคำสั่งศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่ 61/2563 ไว้ดังนี้

1. สำนักบริหารกลาง
2. กลุ่มตรวจสอบภายใน
3. กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
4. สำนักการฝึกและอบรม
5. สำนักนโยบายและแผน
6. สำนักปลัดบัญชา
7. สำนักสืบสวนสอบสวนและกฎหมาย
8. ศูนย์ยุทธการ ศรชล.
9. สำนักปฏิบัติการ 1
10. สำนักปฏิบัติการ 2
11. สำนักปฏิบัติการ 3
12. สำนักปฏิบัติการ 4
13. สำนักปฏิบัติการ 5
14. สำนักปฏิบัติการ 6
15. ศรชล. ภาค 1
16. ศรชล. ภาค 2
17. ศรชล. ภาค 3

ทั้งนี้กรมศุลกากรมีภารกิจที่สอดคล้องกับส่วนงานภายในของ ศรชล. คือสำนักปฏิบัติการ 4 ที่มีภารกิจในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนส่งสินค้าทางทะเลที่ผิดกฎหมาย หรือสินค้าต้องห้ามตามพันธกรณีระหว่างประเทศ โดยสำนักปฏิบัติการ 4 หรือกรมศุลกากรนั้นมีเขตความ

รับผิดชอบและหน้าที่สำคัญภายใต้ ศรชล. คือการวิเคราะห์และติดตามนโยบาย ระเบียบ และ ข้อบังคับด้านการค้าทางทะเล รวมทั้งจัดทำแผนงาน โครงการ หรือแผนปฏิบัติการในการป้องกัน ควบคุม แก้ไข และฟื้นฟูเหตุการณ์ที่กระทบต่อการค้า นอกจากนี้ต้องสนับสนุน ศรชล. ภาค และ ศร ชล. จังหวัด ในการปฏิบัติการด้านการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อให้การบังคับใช้ มาตรการทางการค้า มาตรการคว่ำบาตร และมาตรการควบคุมการขนส่งสินค้าทางทะเลบรรลุอย่าง ต่อเนื่องและปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่น พร้อมทั้งสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนงานอื่นที่ เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้าลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทาง ทะเลนั้น ได้พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและน่าสนใจ ดังนี้

บุญราศรี หินเภาว ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการเพิ่มศักยภาพในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของชุดปฏิบัติการพิเศษกรมการปกครอง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (บุญราศรี หินเภาว, 2564) โดยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผลที่ได้จาก การศึกษาพบว่าปัญหาและอุปสรรคการปราบปรามการค้ามนุษย์ของกรมการปกครองในปัจจุบัน เกิด จากรูปแบบการค้ามนุษย์เปลี่ยนแปลงวิธีการกระทำผิดการค้ามนุษย์ที่ปัจจุบันมีการกระทำผิดที่เข้า ข่ายการค้ามนุษย์ผ่านทางสื่อออนไลน์ และในส่วนของ การเพิ่มศักยภาพในการป้องกันและปราบปราม การค้ามนุษย์ของชุดปฏิบัติการพิเศษกรมการปกครอง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 กรมการปกครองได้ ดำเนินการดังนี้ 1. การเพิ่มศักยภาพให้กับบุคลากรของชุดปฏิบัติการพิเศษกรมการปกครอง 2. มีการ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ ยานพาหนะที่ทันสมัย 3. การปรับโครงสร้างองค์การ 4. ด้านการ ดำเนินงาน

ประพัทธ์ แกลงกระโทก ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสงขลา (ประพัทธ์ แกลงกระโทก, 2559) โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติดในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสงขลา โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 คน จาก ประชากร 2,511 คน โดยการคำนวณจากสูตรของ Yamane และทำการสัมภาษณ์แบบเจาะจง จำนวน 10 คน ผลที่ได้จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายในที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านการปราบปราม

ยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสงขลาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านผู้บังคับบัญชาในภาพรวมกับการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กัน และปัจจัยด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ มีความสัมพันธ์กัน

รชต ลีละวงศ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกรมศุลกากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบส่งออกยาเสพติดทางไปรษณีย์ (รชต ลีละวงศ์, 2564) โดยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผลที่ได้จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของกรมศุลกากรในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบส่งออกยาเสพติดทางไปรษณีย์มีปัญหาอุปสรรคในด้านเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน ด้านการปฏิบัติงานที่มีข้อจำกัดด้านระยะเวลาที่จำกัดในการตรวจสอบพัสดุ และด้านบุคลากรที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานและปริมาณการขนส่งสินค้าทางไปรษณีย์ที่เพิ่มขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบัน ผู้ศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะในด้านการบูรณาการการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในด้านการข่าว รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการตรวจสอบและบริหารความเสี่ยงของพัสดุที่ขนส่งทางไปรษณีย์เพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รวมถึงการยกระดับการตรวจสอบสินค้าให้มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

สุประวีณ์ มั่งมีทรัพย์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานด้านสืบสวนและปราบปรามผู้ลักลอบสินค้าหนีศุลกากรของส่วนสืบสวนปราบปราม 2 กองสืบสวนและปราบปราม กรมศุลกากร (สุประวีณ์ มั่งมีทรัพย์, 2562) โดยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและวิจัยสนาม ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการบริหารงานด้านสืบสวนและปราบปรามผู้ลักลอบสินค้าหนีศุลกากร มีขั้นตอนสำคัญอยู่ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การสืบสวนหาข่าวการกระทำผิด 2. วางแผนการดำเนินงาน 3. ลงมือปฏิบัติดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิด 4. การวัดผลหลังจากการจับกุม 5. การจัดทำรายงานข้อมูลในการจับกุม ในด้านปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ได้แก่ 1. ด้านทรัพยากรบุคคล 2. ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี 3. ด้านงบประมาณ 4. ด้านนโยบาย ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะในงานศึกษาควรมีการจัดการอบรมให้ความรู้หรือมีรูปแบบการถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งด้านงบประมาณในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีในจำนวนมากขึ้น รวมทั้งการสื่อสารนโยบายของผู้บังคับการมีความชัดเจนมากขึ้น รวมทั้งควรพัฒนารูปแบบการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาเรื่องแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ผู้ศึกษาจะอธิบายรายละเอียดในการออกแบบวิธีวิจัยและสร้างเครื่องมือในการวิจัยต่อไปนี้

3.1 รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกใช้รูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการศึกษาเรื่อง “แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล” เนื่องจากผู้วิจัยต้องการค้นคว้าข้อมูลเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับกรมศุลกากรและศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเพื่อวิเคราะห์หาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล

3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ข้อมูลที่ได้ศึกษาจากการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการทบทวนวรรณกรรมรวมทั้งแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. บทบาทและโครงสร้างของศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
2. เอกสาร บทความ หนังสือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากร
3. เอกสาร ข่าวและสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลของกรมศุลกากรและศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

3.2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ อันได้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและมีหน้าที่หลักในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดการปฏิบัติงานทั้งในกรมศุลกากรและการประสานงานร่วมกับศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการศึกษาคือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยมีการกำหนดประเด็นคำถามจากการทบทวนวรรณกรรม การค้นคว้าเอกสารและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้คำตอบที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3.4 โครงสร้างคำถามในการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ใช้โครงสร้างคำถามในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลของกรมศุลกากร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ดังนี้

3.3.1 การทำงานของกรมศุลกากรภายใต้ ศรชล. แตกต่างจากอดีตอย่างไร และมีข้อดีข้อเสียอย่างไร

3.3.2 บทบาทและการดำเนินงานของกรมศุลกากรในด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ ศรชล. ในปัจจุบันเป็นอย่างไร เช่น มีการจัดตั้งคณะทำงานอย่างไร มีการวางโครงสร้างการประสานงานระหว่างหน่วยงานอย่างไร และมีข้อเสนอแนะอย่างไร

3.3.3 การปฏิบัติงานของกรมศุลกากรในด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ ศรชล. มีการจัดการพัฒนาบุคลากรร่วมกันเพื่อให้มีความเหมาะสมในการประสานงานร่วมมือหรือไม่และควรมีแนวทางเป็นอย่างไร

3.3.4 การปฏิบัติงานของกรมศุลกากรในด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ ศรชล. ควรมีการพัฒนาหรือปรับปรุงทรัพยากรในการปฏิบัติงานต่าง ๆ เช่น วัสดุ อุปกรณ์ การจัดการ รวมทั้งมีการกระจายทรัพยากรแต่ละหน่วยงานร่วมกันหรือไม่และมีข้อเสนอแนะอย่างไร

3.3.5 การปฏิบัติงานของกรมศุลกากรในด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลมีความร่วมมือและสัมพันธภาพระหว่างหน่วยงานที่ดีหรือไม่ และควรมีข้อปรับปรุงอย่างไร

3.3.6 การปฏิบัติงานของกรมศุลกากรในด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล มีการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ภายในหน่วยงานสำหรับเจ้าหน้าที่ใหม่หรือไม่ และมีข้อเสนอแนะอย่างไร

3.3.7 การปฏิบัติงานของกรมศุลกากรในด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ ศรชล. มีปัญหาอุปสรรคหรือข้อจำกัดหรือไม่ และมีข้อเสนอแนะอย่างไร

3.5 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์แบบเจาะจงตามวัตถุประสงค์ (Purposeful Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างที่เลือกตามความเหมาะสมโดยพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล จำนวนทั้งหมด 8 คน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

ตำแหน่ง	จำนวน	รายละเอียด
นักวิชาการศุลกากร ระดับชำนาญการพิเศษ (ผู้อำนวยการส่วน)	1 คน	มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญ ในการทำงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ ศรชล. ในระดับสูง
นักวิชาการศุลกากร ระดับชำนาญการ (หัวหน้าฝ่าย)	1 คน	มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ และความรับผิดชอบโดยตรง เกี่ยวกับการบูรณาการการปฏิบัติงานร่วมกับ ศรชล.

นักวิชาการศุลกากร ระดับชำนาญการ	2 คน	มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และความรับผิดชอบโดยตรง เกี่ยวกับกรมศุลกากรและ การบูรณาการการปฏิบัติงาน ร่วมกับ ศรชล.
นักวิชาการศุลกากร ระดับปฏิบัติการ	2 คน	มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และมีความรับผิดชอบในการ ปฏิบัติงานร่วมกับ ศรชล.
เจ้าหน้าที่ ศรชล. ระดับนาวาเอก	1 คน	มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ประสบการณ์ และความ เชี่ยวชาญ ในด้านโครงสร้าง องค์กรและการทำงานภายใน ศรชล. ในระดับสูง
เจ้าหน้าที่ ศรชล. ระดับเสมียนเวรอำนวยปฏิบัติ	1 คน	มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และมีความรับผิดชอบในการ ปฏิบัติงานภายใน ศรชล.

ที่มา: นำเสนอโดยผู้วิจัย

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยนำมาวิเคราะห์ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลและจัดแบ่งประเภทข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษาในเรื่องแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อตีความข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก แล้วนำมาเปรียบเทียบกับวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่จะนำไปสู่ความเข้าใจและทำการเสนอในรูปแบบของการบรรยายเชิงพรรณนา อภิปรายข้อมูล และบรรยายสรุปโดยแบ่งหัวข้อเป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการค้นคว้าเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อข้าราชการกรมศุลกากรที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลที่ปฏิบัติภายใต้ ศรชล. ประกอบด้วย ผู้อำนวยการส่วนสืบสวนปราบปราม หัวหน้าฝ่ายสืบสวนปราบปราม ข้าราชการกรมศุลกากรประจำหน่วยสืบสวนปราบปรามทั้งฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน เจ้าหน้าที่ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ทำให้ทราบถึงประเด็นที่จะนำไปสู่การสร้างแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยสามารถแบ่งเป็น 4 ประเด็นได้ ดังนี้

1. การจัดตั้ง โครงสร้างองค์การและบทบาทของกรมศุลกากร ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
2. การปฏิบัติงานของกรมศุลกากรด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ด้าน ทรัพยากร เงิน คน วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการ)
3. ความร่วมมือระหว่างกรมศุลกากรกับศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
4. ข้อจำกัดและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

4.1 การจัดตั้ง โครงสร้างองค์การและบทบาทของกรมศุลกากร ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

4.1.1 การจัดตั้ง โครงสร้างองค์การและบทบาทของกรมศุลกากร

กรมศุลกากรเป็นหน่วยงานภาครัฐที่สังกัดกระทรวงการคลัง เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บรายได้ให้ภาครัฐโดยการจัดเก็บภาษีศุลกากร ได้มีการจัดตั้งในปี พ.ศ. 2497 โดยได้มีการพัฒนามาจากหอรัษฎากรพิพัฒน์ที่เป็นหน่วยงานกลางในการจัดเก็บรายได้ของรายได้แผ่นดินจากการเก็บภาษีสินค้านำเข้าและสินค้าส่งออก โดยในปัจจุบันกรมศุลกากร มีภารกิจหลักคือจัดเก็บภาษีอากรจากของที่นำเข้ามาในและส่งออกป็นอกราชอาณาจักรเพื่อนำไปพัฒนาเศรษฐกิจ ของประเทศและดูแลป้องกัน ปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรเพื่อให้การจัดเก็บภาษีอากรเป็นไปตามเป้าหมายและเกิด

ความเป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการ รวมทั้งมุ่งเน้นที่จะพัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนด้านการค้าระหว่างประเทศและการส่งออกของไทยให้มีศักยภาพเทียบเท่าและสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้

การจัดโครงสร้างองค์การของกรมศุลกากรมีการแบ่งส่วนราชการตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมศุลกากร กระทรวงการคลัง พ.ศ. 2562 ที่มีการแบ่งอำนาจหน้าที่ตามส่วนงานที่แตกต่างกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายของกรม ตามรายละเอียดดังนี้

1. สำนักงานเลขานุการกรม
2. กองกฎหมาย
3. กองตรวจสอบอากร
4. กองบริหารจัดการและพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลการนำเข้า ส่งออก และโลจิสติกส์
5. กองบริหารทรัพยากรบุคคล
6. กองพิทักษ์ศุลกากร
7. กองมาตรฐานพิธีการและราคาศุลกากร
8. กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
9. กองสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร
10. กองสืบสวนและปราบปราม
11. ด่านศุลกากร ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด
12. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
13. สำนักงานศุลกากรกรุงเทพ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด
14. สำนักงานศุลกากรตรวจของผู้โดยสารท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ
15. สำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ
16. สำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าลาดกระบ้ง ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด
17. สำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด
18. สำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด
19. สำนักงานศุลกากรท่าอากาศยานดอนเมือง
20. สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 - 4 ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

5. ดำเนินการเกี่ยวกับของกลางที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางศุลกากร
6. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือได้รับมอบหมาย

กรมศุลกากรได้มีนโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางศุลกากร กองสืบสวนและปราบปราม ในกลุ่มสินค้าเป้าหมายที่มีการลักลอบหรือหลีกเลี่ยงภาษีอากรจำนวนมาก เพื่อใช้เป็นแผนงานในการกำกับทิศทางการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพและตอบสนองนโยบายของรัฐบาลตั้งแต่แผนระดับที่ 1 แผนยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคงที่มีเป้าหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง แผนระดับที่ 2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคงที่มีเป้าหมายให้ประเทศชาติมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับเพิ่มขึ้น เช่น ป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ มุ่งเน้นให้เกิดการบริหารจัดการข้อมูล การพัฒนาและบังคับใช้กฎหมาย การบูรณาการการทำงาน การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและการแสวงหาความร่วมมือในระดับต่าง ๆ ที่พร้อมรองรับปัญหาได้ทุกรูปแบบโดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักคือ กองสืบสวนและปราบปราม

กรมศุลกากรได้ทำการแบ่งพื้นที่และทรัพยากรเพื่อความเหมาะสม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์ของทางราชการในด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลตามคำสั่งกองสืบสวนและปราบปราม กรมศุลกากร ที่ 8/2565 ดังนี้

1. หน่วยสืบสวนปราบปรามสมุทรปราการ ประกอบด้วย เรือศุลกากร 610 519 370 347 216
2. หน่วยสืบสวนปราบปรามจันทบุรี – ตราด ประกอบด้วย เรือศุลกากร 609 349
3. หน่วยสืบสวนปราบปรามชลบุรี ประกอบด้วย เรือศุลกากร 1001 802 378 213
4. หน่วยสืบสวนปราบปรามสมุทรสงคราม ประกอบด้วย เรือศุลกากร 804 606 379 215
5. หน่วยสืบสวนปราบปรามประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย เรือศุลกากร 803 522 217
6. หน่วยสืบสวนปราบปรามบ้านดอน ประกอบด้วย เรือศุลกากร 805 372
7. หน่วยสืบสวนปราบปรามสงขลา ประกอบด้วย เรือศุลกากร 607 381 220
8. หน่วยสืบสวนปราบปรามนราธิวาส ประกอบด้วย เรือศุลกากร 806 218 214
9. หน่วยสืบสวนปราบปรามสตูล - ปากบารา ประกอบด้วย เรือศุลกากร 1101 371 219
10. หน่วยสืบสวนปราบปรามภูเก็ต ประกอบด้วย เรือศุลกากร 703 605 364 367
11. หน่วยสืบสวนปราบปรามระนอง ประกอบด้วย เรือศุลกากร 607 701 380 368

การดำเนินงานของหน่วยสืบสวนปราบปรามมีความรับผิดชอบแตกต่างกันไปตามลักษณะ ภูมิศาสตร์ โดยจะประกอบด้วยเรือแต่ละขนาดที่จะสามารถนำไปปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสม ของลักษณะการตรวจค้นเรือซึ่งจะประกอบไปด้วยเรือขนาดเล็ก 20 ฟุต ไปจนถึงเรือขนาดใหญ่ 100 ฟุต เพื่อให้เกิดความสะดวกต่อการปฏิบัติงานในการตรวจค้นเรือชนิดต่าง ๆ เช่น เรือบรรทุกสินค้า เรือประมง เรือบรรทุกน้ำมัน ที่อาจมีพฤติการณ์ในการกระทำความผิดโดยการลักลอบหนีศุลกากรทั้ง ทางพื้นที่อ่าวไทยและอันดามัน ในเขตพื้นที่อำนาจของกรมศุลกากรตั้งแต่พื้นที่ทะเลอาณาเขตไป จนถึงเขตต่อเนื่อง

4.1.2 การจัดตั้ง โครงสร้างองค์การและบทบาทของศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษา ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลนั้นได้ถูกยกระดับมาจาก ศูนย์ประสาน การปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ที่เป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อสภาความมั่นคง แห่งชาติ โดยได้มีการจัดตั้งอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2541 จัดตั้งขึ้นตามมติที่ ประชุมสภาความมั่นคงแห่งชาติ ตามนโยบายและยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาและรักษา ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. 2536 โดยมีแนวคิดการจัดตั้งที่มุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายในการ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานหลักใน ศรชล. เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทาง เดียวกันด้วยการบูรณาการ รวมทั้งการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างคุ้มค่าอย่างมีประสิทธิภาพ มีหน้าใน การเป็นศูนย์กลางประสานงานของหน่วยต่าง ๆ ในด้านการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทางทะเล มีโครงสร้างองค์การ โดย มีเสนาธิการทหารเรือหรือเสนาธิการศูนย์ปฏิบัติการกองทัพเรือทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ และมีคณะกรรมการบริหาร ศรชล. ประกอบด้วย อธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ หน้าที่ทางทะเลทำหน้าที่บริหารการปฏิบัติงานของ ศรชล. ในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง โดยมีการแบ่งมอบพื้นที่รับผิดชอบเป็น 3 เขต ได้แก่ ศรชล. เขต 1 มีพื้นที่รับผิดชอบบริเวณอ่าวไทย ตอนบนจนถึงเส้นแนวรอยต่อระหว่างจังหวัดชุมพร และจังหวัดสุราษฎร์ธานี ศรชล. เขต 2 มีพื้นที่ รับผิดชอบบริเวณอ่าวไทยตอนล่าง ตั้งแต่เส้นแนวรอยต่อระหว่างจังหวัดชุมพรและจังหวัดสุราษฎร์ ธานี ลงมาจนถึงชายแดนทางทะเลติดต่อกับประเทศมาเลเซีย และศรชล. เขต 3 มีพื้นที่รับผิดชอบ ด้านฝั่งทะเลอันดามัน รวมทั้งมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในกองบังคับการศูนย์ฯ ในส่วนของเจ้าหน้าที่จาก หน่วยปฏิบัติการหลักที่มีกองกำลังทางเรือที่สามารถออกปฏิบัติงานทางทะเล ได้แก่ กองทัพเรือ กอง บังคับการตำรวจน้ำ กรมเจ้าท่า กรมศุลกากร กรมประมงและกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

หน่วยงานปฏิบัติการร่วมได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กรม ป่าไม้ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กรมสรรพสามิต กรมควบคุมมลพิษ เป็นต้น รวมทั้งยังมีหน่วยงาน อีกระยะอื่น ๆ ที่ทำการสนับสนุนการดำเนินการจัดการกับปัญหาและภัยคุกคามที่เกิดขึ้น ทำการ ปฏิบัติงานในหน่วยงานของตนเอง มีการติดต่อประสานงานระหว่าง กองบังคับการศูนย์ฯ หรือฝ่าย อำนาจการจากส่วนราชการต่าง ๆ โดยตรง ศรชล. เขตในแต่ละพื้นที่ที่จะมีการนัดหมายและประสาน กับหน่วยงานหลักโดยการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล (Point of Contact : POC) หรือระหว่าง หน่วยงานโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นในระดับการจัดการสัมมนา การฝึกอบรมร่วม การประชุม เพื่อ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรในเฉพาะ สาขาวิชาความรู้ของหน่วยงานหลักของ ศรชล. ให้สามารถปฏิบัติงานในเชิงบูรณาการร่วมกันอย่างมี ประสิทธิภาพรวมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยเป้าหมายของการ ดำเนินงานของ ศรชล. นั้นมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประสานงานระหว่างหน่วยงานหลัก ให้สามารถรับรู้สถานการณ์รวม (Common Operation Picture : COP) ในภาพเดียวกัน รวมทั้งมี การรับรู้ข่าวสารสถานการณ์ทางทะเล (Maritime Domain Awareness : MDA) ที่สามารถทำให้ หน่วยงานหลักนำข้อมูลไปใช้ในการประกอบการตัดสินใจในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายทะเล

บทบาทของศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลมีหน้าที่ในการ จัดการกับปัญหาภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลของประเทศไทย ดังนี้

1. การกระทำอันเป็นโจรสลัดและการปล้นเรือตามเส้นทางคมนาคมทางทะเล
2. การทำประมงที่ผิดกฎหมาย และการรุกล้ำน่านน้ำของไทยเพื่อทำการประมงของ ประเทศเพื่อนบ้าน
3. การค้ามนุษย์และการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย
4. การลักลอบขนยาเสพติด อาวุธ และสินค้าต้องห้ามทางทะเล
5. การป้องกันการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง (Weapon of Mass Destruction: WMD)
6. เหตุการณ์ร้ายแรงในทะเล
7. การก่อการร้ายในพื้นที่ทางทะเล
8. ภัยพิบัติตามธรรมชาติ
9. การใช้ประโยชน์จากธรรมชาติทางทะเลที่ผิดกฎหมายและเป็นภัยต่อระบบนิเวศทาง ทะเล

หน้าที่หลักของศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลมุ่งเน้นไปที่การประสานงานกับหน่วยต่าง ๆ ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดด้านกฎหมายในทางทะเล ให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ประสานงานในระดับนโยบายกับคณะกรรมการอำนวยการและประสานการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (อปท.) และส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทางทะเลและกระจายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ใน ศรชล. รวมทั้งทำการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อำนวยการ ควบคุม และกำกับการปฏิบัติงานของศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเขต (ศรชล.เขต) ซึ่งเป็นหน่วยประสานงานกับหน่วยงาน ศรชล. ในพื้นที่

การปฏิบัติงานมีลักษณะการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารคือ ศูนย์ข้อมูลข่าวสารทางทะเล ศปก.ทร. (Safe Secure and Prosperity Sea) ทำหน้าที่รวบรวม วิเคราะห์ ติดตามสถานการณ์ทางทะเล และบูรณาการข้อมูลข่าวสารเพื่อแสดงภาพสถานการณ์รวมในเครือข่าย ศรชล. และเครือข่ายภายในประเทศเพื่อรวบรวมและนำมาวิเคราะห์สถานการณ์ทางทะเล ที่เกี่ยวข้อง กับเรือสินค้า เรือประมงและเรืออื่น ๆ ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานความมั่นคงทางทะเล ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ไม่ว่าจะ เป็นข้อมูลเรือที่นำส่งสัสต่อการกระทำผิดกฎหมาย การข่าวในการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล โดยถือเป็นการจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management) ระหว่างหน่วยงานเพื่อให้การบูรณาการเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้สำเร็จตามกรอบเป้าหมายการประสานงานที่ได้วางไว้

บทบาทและความรับผิดชอบหลักที่เกี่ยวข้องกับกรมศุลกากรและศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล คือการลาดตระเวน ตรวจการณ์ ป้องกันและปราบปราม ในด้านการลักลอบขนส่งยาเสพติด อาวุธและสินค้าต้องห้ามทางทะเล รวมทั้งมาตรการคว่ำบาตรจากองค์การสหประชาชาติที่ประเทศไทยเป็นภาคีต้องปฏิบัติตามมติขององค์การสหประชาชาติโดยเฉพาะในเรื่องของการไม่แพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง (Weapon of Mass Destruction: WMD) เช่น อาวุธนิวเคลียร์และชีปนาวุธต่าง ๆ ที่เป็นมติจากคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (UNSC) โดยปกติแล้วการซื้อขายอาวุธหรือวัสดุ รวมทั้งการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับอาวุธนิวเคลียร์นั้นจะกระทำไม่ได้ โดยเฉพาะวัสดุที่แฝงมาในทั้งรูปแบบการแพทย์ สิ่งก่อสร้าง การเกษตร เป็นต้น โดยจะขึ้นอยู่กับฐานข้อมูลที่กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กำหนดไว้ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศไทยจำเป็นต้อง

ร่วมมือกันในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบการขนส่งสินค้าที่จะสามารถนำไปผลิตเป็นอาวุธที่มี
 อานุภาพทำลายล้างสูงได้ เนื่องจากประเทศอยู่ในสถานะที่เป็นประเทศที่อยู่ในจุดศูนย์กลางของการคมนาคม
 จากประเทศต้นทางไปยังประเทศปลายทาง รวมทั้งการลักลอบลำเลียงสินค้าผิดกฎหมายและอาชญากรรมข้าม
 ชาติ ที่ใช้ยานพาหนะทางน้ำในการกระทำความผิด เช่น ยาเสพติด น้ำมันเถื่อน ไม้ บุหรี่ เป็นต้น ในการป้องกัน
 และปราบปรามภัยคุกคามดังกล่าว ศรชล. เป็นศูนย์กลางในการประสานการปฏิบัติการกิจโดยมุ่งเน้นสร้าง
 เครือข่าย (Network) แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางทะเลกับกรมศุลกากร และบูรณาการแผนงาน โดยมีการใช้
 ทรัพยากรทั้งวัสดุอุปกรณ์และบุคลากรของกรมศุลกากรในการปฏิบัติงานภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายระหว่าง
 ประเทศและกฎหมายภายในประเทศ โดยการปฏิบัติการหลักจะใช้การประสานงาน ช่วยเหลือ และสนับสนุน
 ระหว่างกันเพื่อให้เกิดการบูรณาการปฏิบัติการกิจอย่างเต็มขีดความสามารถ โดยหน่วยงานหลักรวมทั้งกรม
 ศุลกากรได้มีการจัดตั้งหมวดเรือเฉพาะกิจในการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดกฎหมายทางทะเล ประกอบด้วย เรือ
 ของกองทัพเรือ 4 ลำ ตำรวจน้ำ 2 ลำ กรมประมง 1 ลำ กรมเจ้าท่า 2 ลำ กรมศุลกากร 2 ลำ กรมทรัพยากรทาง
 ทะเลและชายฝั่ง รวม 12 ลำ จากภัยคุกคามที่เกิดขึ้นตั้งที่มีการจัดตั้งศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษา
 ผลประโยชน์ของชาติทางทะเลนั้น ทำให้กรมศุลกากรได้มีบทบาทร่วมในด้านการประสานงานจากการสัมภาษณ์
 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังนี้

“...บทบาทระหว่างกรมศุลกากรกับศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของ
 ชาติทางทะเลในอดีตเป็นไปในรูปแบบของการร่วมมือเท่านั้น เป็นการประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหา
 เฉพาะเรื่อง ข้าราชการของกรม มีหน้าที่รายงานข้อมูลข่าวสารประจำวัน รวมทั้งมีการจัดการอบรม
 ประชุม สัมมนา แลกเปลี่ยนข้อมูลและให้ความรู้ทั้งทางด้านความมั่นคง การป้องกันทำประมงผิด
 กฎหมาย การปราบปรามการลักลอบสินค้าหนีภาษีทางทะเลอย่างเป็นประจำ...” (เจ้าหน้าที่ศุลกากร
 คนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2565)

จากการให้ข้อมูลของ เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 1 ในด้านบทบาทระหว่างกรมศุลกากรกับศูนย์
 ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลสอดคล้องกับเจ้าหน้าที่ ศรชล. คนที่ 1
 ดังนี้

“...ลักษณะการปฏิบัติงานในอดีตระหว่างศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์
 ของชาติทางทะเลร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เป็นไปในรูปแบบของการประสานงานและแก้ไขปัญหา
 เฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เนื่องจากยังไม่มีโครงสร้างองค์กรที่แบ่งเป็นระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ
 ดังนั้นหากมีการจัดทำโครงสร้าง ศรชล. อย่างในปัจจุบันแล้วนั้น ทำให้การประสานงานเป็นไปตาม
 โครงสร้างและมีประสิทธิภาพ...” (เจ้าหน้าที่ ศรชล. คนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2565)

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสารและการสัมภาษณ์พบว่า การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลของกรมศุลกากรได้มีการประสานงานกับศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลทั้งด้านการข่าวและข้อมูลอื่น ๆ ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายอย่างต่อเนื่อง โดยกรมศุลกากรเป็นหน่วยปฏิบัติการหลักในด้านการปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติด อาวุธ หรือสินค้าต้องห้ามทางทะเล นอกจากนี้บทบาทร่วมเป็นไปในรูปแบบของการสร้างเครือข่ายการทำงาน (Network) ไม่ว่าจะเป็นวิธีการประชุมเชิงบูรณาการ อบรม สัมมนา ร่วมกันในการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ การออกลาดตระเวนร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทั้งในส่วนกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในประเทศ โดยลักษณะงานที่มุ่งเน้นในอดีตเป็นการเน้นไปที่การแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (IUU Fishing) ทั่วทั้งพื้นที่ทะเลของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2558 นั้น หน่วยสืบสวนปราบปรามภูเก็ต กรมศุลกากร ได้ออกปฏิบัติหน้าที่ในนามหมวดเรือเฉพาะกิจ ของ ศรชล. เขต 3 ในการตรวจสอบเอกสารในการทำงานของเรือประมงในเขตพื้นที่ทะเลอันดามัน นอกจากนี้หน่วยสืบสวนปราบปรามสงขลาได้มีบทบาทในการใช้เรือศุลกากร 806 ออกตรวจเรือประมงในพื้นที่รับผิดชอบ

4.1.3 การจัดตั้ง โครงสร้างองค์การและบทบาทของศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยได้มีการยกระดับจากศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเพื่อรองรับแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลปี พ.ศ. 2558 – 2564 เนื่องจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ที่ภาครัฐมองว่าการเข้าร่วมประชาคมอาเซียนนั้นไม่ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจด้านเดียว แต่ด้วยการที่มีการร่วมมือระหว่างสมาชิกในประเทศอาเซียนนั้นยังส่งผลถึงความมั่นคงเช่นกัน ซึ่งความมั่นคงของชาติทางทะเลเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องพิจารณา โดยเฉพาะปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ที่เกิดขึ้นโดยมีมหาอำนาจอย่างประเทศจีนและประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง โดย ศรชล. ที่ได้ทำการยกระดับมานั้น มีหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการจัดการกับปัญหาทางทะเลในทุก ๆ ด้าน โดยการบูรณาการกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง โดยมีกองทัพเรือเป็นศูนย์กลางในการประสานงาน ช่วยเหลือ และสนับสนุนการปฏิบัติงานทางทะเลของหน่วยงานราชการต่าง ๆ โดยเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2557 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการของร่างยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558 – 2564 โดยมุ่งเน้นเพื่อให้เกิดความปลอดภัย ความมั่นคง ความมั่งคั่ง และความยั่งยืน ในการก้าวสู่การเป็นชาติทางทะเล (Maritime Nation)

การยกระดับจากศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเป็นศูนย์อำนวยการในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล นั้นมีโครงสร้างที่เปลี่ยนแปลงไปโดยเปลี่ยนมาเป็นการขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี มีบทบาทเป็นองค์กรที่มีสามารถอำนวยการ กำกับ การ และประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลกับหน่วยงานราชการอื่นและหน่วยงานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการกับปัญหาและภัยคุกคามทางทะเลต่าง ๆ เช่น การขนส่งสินค้าผิดกฎหมาย การลักลอบขนส่งยาเสพติด อาวุธสงคราม สินค้าหนีภาษี เป็นต้น ทำให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดดังกล่าว จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากทางด้านโครงสร้างการปฏิบัติงาน ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วนงาน ตามคำสั่งศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่ 61/2563 เรื่อง การจัดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงานภายใน และอัตรากำลังของศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ประกอบด้วย ส่วนบริหาร ส่วนอำนวยการ และส่วนปฏิบัติการ โดยมีหน่วยภายใต้บังคับบัญชาต่อไปนี้

1. ส่วนบริหาร มีหน้าที่บริหารงาน บังคับบัญชา และบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยสำนักงานผู้บังคับบัญชาประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ศรชล. รองผู้อำนวยการ ศรชล. ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ศรชล. จำนวน 6 ท่าน เลขาธิการ ศรชล. รอง เลขาธิการ ศรชล. จำนวน 2 ท่าน ผู้ช่วย เลขาธิการ ศรชล. จำนวน 2 ท่าน
2. ส่วนอำนวยการ มีหน้าที่อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และอำนวยการให้การปฏิบัติงานของ ศรชล. เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีโครงสร้างของส่วนงาน ดังนี้
  - 2.1 สำนักบริหารกลาง มีภารกิจดำเนินการเกี่ยวกับงานธุรการ การสารบรรณ การบริหารบุคลากร การเงินและการบัญชี การดำเนินการเกี่ยวกับการโยธา และสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.2 กลุ่มตรวจสอบภายใน มีภารกิจตรวจสอบด้านการบริหาร การเงิน และการบัญชีของ ศรชล.
  - 2.3 กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร มีภารกิจติดตาม ประเมินผล และจัดทำรายงานเกี่ยวกับการพัฒนาระบบราชการใน ศรชล.

- 2.4 สำนักการฝึกอบรม มีภารกิจดำเนินการเกี่ยวกับการฝึก ศึกษา อบรม และพัฒนากำลังพลของ ศรชล. ให้มีมาตรฐานรวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ในการประกันคุณภาพ
- 2.5 สำนักนโยบายและแผน มีภารกิจจัดทำนโยบาย ยุทธศาสตร์ของ ศรชล. แผนปฏิบัติการ รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือทั้งหน่วยงานระหว่างประเทศและหน่วยงานภายในประเทศ
- 2.6 สำนักปลัดบัญชา มีภารกิจในการจัดทำนโยบายและแผนการจัดสรรงบประมาณ รายจ่าย แผนปฏิบัติราชการ และคำของบประมาณรายจ่ายประจำปี ของ ศรชล.
- 2.7 สำนักสืบสวนสอบสวนและกฎหมาย มีภารกิจสอบสวนคดีอาญาทั้งหมดที่อยู่ในอำนาจของ ศรชล. และดำเนินการเกี่ยวกับนิติกรรมและสัญญา รวมทั้งประสานความร่วมมือทางคดีและบังคับใช้กฎหมายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2.8 ศูนย์ยุทธการ ศรชล. มีภารกิจในการจัดทำโครงการ แผนเผชิญเหตุและติดตามสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเล
3. ส่วนปฏิบัติการ มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ และควบคุมปฏิบัติการในภาพรวม โดยมีโครงสร้าง ดังนี้
- 3.1 สำนักปฏิบัติการ 1 มีหน้าที่รับผิดชอบด้านความมั่นคงทางทะเลหรือการกระทำที่จะส่งผลกระทบต่อพันธกรณีระหว่างประเทศ
- 3.2 สำนักปฏิบัติการ 2 มีหน้าที่รับผิดชอบด้านความปลอดภัยทางทะเลตามพันธกรณีระหว่างประเทศ
- 3.3 สำนักปฏิบัติการ 3 มีหน้าที่รับผิดชอบการต่อต้านการทำประมงที่ผิดกฎหมาย
- 3.4 สำนักปฏิบัติการ 4 มีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนส่งสินค้าทางทะเลที่ผิดกฎหมาย หรือสินค้าต้องห้ามตามพันธกรณีระหว่างประเทศ
- 3.5 สำนักปฏิบัติการ 5 มีหน้าที่อนุรักษ์ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง และการสำรวจและวิจัยวิทยาศาสตร์ทางทะเล
- 3.6 สำนักปฏิบัติการ 6 มีหน้าที่ด้านการบังคับใช้กฎหมาย เมื่อมีการละเมิดกฎหมายในเขตทะเล

3.7 ครรชล. ภาค 1 มีหน้าที่ด้านการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินแนวโน้มสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล รวมทั้งการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายทางทะเล ในพื้นที่อ่าวไทยตอนบน 11 จังหวัด

3.8 ครรชล. ภาค 2 มีหน้าที่ด้านการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินแนวโน้มสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล รวมทั้งการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายทางทะเล ในพื้นที่อ่าวไทยตอนล่าง 5 จังหวัด

3.9 ครรชล. ภาค 3 มีหน้าที่ด้านการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินแนวโน้มสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล รวมทั้งการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายทางทะเล ในพื้นที่ทะเลอันดามัน 6 จังหวัด

ตารางที่ 2 เขตพื้นที่อำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานภายใต้ ครรชล.

หน่วยงาน	ทะเลอาณาเขต 12 ไมล์ทะเล	เขตต่อเนื่อง 24 ไมล์ทะเล	เขตเศรษฐกิจจำเพาะ 200 ไมล์ทะเล	ทะเลหลวง
กองทัพเรือ				
ตำรวจน้ำ				
กรมเจ้าท่า				
กรมประมง				
กรมศุลกากร				
กรมทรัพยากรธรรมชาติและ				

ที่มา: กฎหมายของหน่วยงานภายใต้ ครรชล.

“...การจัดตั้งศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลนั้น เน้นไปที่การยกระดับ และพัฒนาจากการประสานงานที่ไม่มีโครงสร้างมาเป็นการประสานที่มีโครงสร้างโดยตำแหน่ง การประสานงานมีหลากหลายระดับตั้งแต่ระดับ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ อธิบดีกรมต่าง ๆ คณะกรรมการบริหาร ศรชล. ที่มีหน้าที่กำหนดนโยบาย ในส่วนระดับปฏิบัติได้แบ่งเป็นสำนักปฏิบัติการ 1 – 6 ที่เน้นไปที่การนำนโยบายจากฝ่ายบริหารมาสู่การปฏิบัติ...” (เจ้าหน้าที่ ศรชล. คนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2565)

จากการให้ข้อมูลในด้านการจัดตั้งและโครงสร้างองค์การของเจ้าหน้าที่ ศรชล. คนที่ 1 สอดคล้องกับเจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 2 ดังนี้

“...โครงสร้างการทำงานของ ศรชล. นั้น กรมศุลกากรทำงานภายใต้ ศรชล. ในฐานะสำนักปฏิบัติการ 4 ที่อยู่ในส่วนของระดับปฏิบัติ ที่มีหน้าที่ในการประสานงานและบูรณาการร่วมกับ ศรชล. และหน่วยงานอื่น ๆ ตามภารกิจที่เป็นภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทย...” (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2565)

จากที่กล่าวมานั้น โครงสร้างของศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลนั้น แบ่งส่วนงานที่รับผิดชอบในการดูแลป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางทะเลมีทั้งในระดับนโยบายและระดับผู้ปฏิบัติ ตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ รูปแบบขององค์การเป็นหน่วยงานรูปแบบเฉพาะที่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยลักษณะการปฏิบัติงานเน้นไปที่การบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีภารกิจต่าง ๆ ทางทะเล เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

4.1.4 บทบาทระหว่างกรมศุลกากรและศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

กรมศุลกากรดำเนินงานภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยได้จัดทำกระบวนการปฏิบัติงานของกรมศุลกากรด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ ศรชล. นั้น ตามแนวปฏิบัติเชิงนโยบายเพื่อสกัดกั้นการลักลอบขนส่งอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง ระบบเครื่องส่ง และวัสดุอุปกรณ์ทางทะเล ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อรับรองกรอบความร่วมมือ Proliferation Security Initiative (PSI) ที่มีใจความสำคัญในการควบคุมการขนย้ายสินค้าระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันไม่ให้อาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูงระบบเครื่องส่ง และวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องตกไปอยู่ในมือผู้ก่อการร้ายหรือประเทศที่มีความเสี่ยงในการพัฒนาหรือแพร่ขยายอาวุธ WMD โดยกรมศุลกากร

ในฐานะสำนักปฏิบัติการ 4 ภายใต้ ศรชล. นั้นได้มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ (Incident Action Plan: IAP) กรณีการลักลอบขนส่งอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง (Weapons of Mass Destruction: WMD) ทางทะเล โดยอ้างอิงถึง

1. พระราชบัญญัติรักษามลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. 2562
2. พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548
3. พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560
4. พระราชบัญญัติเชื้อโรคและพิษจากสัตว์ พ.ศ. 2558
5. พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
6. พระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ พ.ศ. 2559 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
7. พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
8. คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 64/2563
9. คำสั่งศูนย์อำนวยการรักษามลประโยชน์ของชาติทางทะเล ที่ 1/2562
10. คำสั่งศูนย์อำนวยการรักษามลประโยชน์ของชาติทางทะเล ที่ 61/2563
11. ระเบียบคณะกรรมการบริหาร ศรชล. ว่าด้วยการปฏิบัติงานของ ศรชล. ศรชล. ภาค และ ศรชล. จังหวัด พ.ศ. 2563

บทบาทดังกล่าวระหว่างกรมศุลกากรและศูนย์อำนวยการรักษามลประโยชน์ของชาติทางทะเลมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลักคือ กระทรวงการต่างประเทศ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ กองทัพเรือ ศรชล. กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า กองบังคับการตำรวจน้ำ กระทรวงสาธารณสุข การท่าเรือแห่งประเทศไทย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกรอบแนวความคิดในการปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานภายในศูนย์อำนวยการรักษามลประโยชน์ของชาติทางทะเล ในการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนส่งอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูงทางทะเล รวมทั้งเป็นการสนับสนุนแผนเผชิญเหตุกรณีรองรับสถานการณ์การลักลอบขนส่งอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูงให้กับ ศรชล.ภาค 1 – 3 และ ศรชล.จังหวัดทั้งหมด 23 จังหวัด และมีแนวทางในการประสานงานและบูรณาการร่วมกับกรมศุลกากรเพื่อเป็นมาตรการความปลอดภัยเชิงป้องกันเพื่อรักษาซึ่งผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และด้วยที่นานาประเทศมีความตระหนักรู้และเห็นชอบร่วมกันในการหามาตรการในการป้องกันและสกัดกั้นการก่อการร้าย โดยในปี พ.ศ. 2547 คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการรักษาความสงบและความมั่นคง

ระหว่างประเทศได้ออกมติข้อที่ 1504 ที่มีใจความสำคัญให้ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ดำเนินการในด้านการป้องกันและจัดตั้งมาตรการควบคุมภายในประเทศเพื่อป้องกันการแพร่ขยาย อาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง (Weapons of Mass Destruction: WMD) ที่จะสามารถก่อให้เกิด อันตรายต่อชีวิตมนุษย์จำนวนมากหรือต่อสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นวงกว้าง รวมทั้งสินค้าทั่วไปที่จะ สามารถนำมาประกอบ เสริมสร้างและกระทำการอื่นใด ที่เกี่ยวข้องกับอาวุธดังกล่าว รวมทั้ง ดำเนินการให้มีการควบคุมสินค้าที่ใช้ได้สองทาง (Dual-Use Items) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมี มาตรการยับยั้งการแพร่ขยายอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูงโดยการปฏิบัติเป็นไปตาม มาตรา 27 แห่ง พ.ร.บ. การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. 2562 ซึ่งแนวทางปฏิบัติขึ้นอยู่กับ ความร้ายแรงของภัยคุกคามที่เกิดขึ้น โดยกำหนดเป็น 3 ขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

1. ขั้นการเฝ้าเตือน เป็นภาวะปกติที่มีภัยคุกคามระดับเฝ้าเตือน โดยภัยคุกคามดังกล่าว เกิดจากการลักลอบขนส่งอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง (Weapons of Mass Destruction: WMD) ทางทะเลที่เมื่อพิจารณาแล้วว่ามีโอกาสที่จะเกิดผลกระทบต่อ ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยมีรายละเอียดการปฏิบัติคือศูนย์ยุทธการ ศรชล. ติดตาม ตรวจสอบและประเมินแนวโน้มสถานการณ์ โดยใช้ระบบวิเคราะห์ Big Data และ Web Portal รวมทั้งแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่าน สปก.1 – 6 (หน่วยงานปฏิบัติการหลักของ ศรชล.) รวมทั้งจัดทำข้อมูลเพิ่มเติม ในรายงานประจำวัน รายงานประจำสัปดาห์หรือรายงานประจำเดือน นอกจากนี้ ศูนย์ยุทธการจัดเตรียมข้อมูลเรือที่จะเข้าประเทศไทยให้กับ ศรชล.ภาค 1 – 3 ติดตาม ตรวจสอบและประเมินแนวโน้ม รวมทั้งให้ ศรชล. จังหวัด ดำเนินการ ประสานงานและสนับสนุนโดยการใช้กองกำลังและยานพาหนะของหน่วยงานของ รัฐที่มาปฏิบัติงานของ ศรชล. ภาคเพื่อยับยั้งภัยคุกคามในระดับเฝ้าเตือนพัฒนาไปสู่ ระดับเฝ้าระวัง
2. ขั้นการเฝ้าระวัง เป็นภาวะปกติที่เป็นภัยคุกคามในระดับเฝ้าระวัง เมื่อปรากฏว่ามี เรือต้องสงสัยลักลอบขนส่งอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง แต่ไม่สามารถบังคับใช้ พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. 2560 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องได้ตามปกติ เพื่อตรวจ ค้น ยึด อาศัย หรือดำเนินการอื่นใดได้ และสถานการณ์ดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อ สันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ซึ่งให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามกรณี มาตรา 27 วรรคสอง แห่ง พ.ร.บ. การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. 2562 เพื่อใช้ในการบูรณาการหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันแก้ปัญหา

3. ขั้นการเฝ้าระวังพิเศษ เป็นภาวะที่ไม่ปกติที่อาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลในระดับเฝ้าระวังพิเศษ หรือกรณีที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือกรณีที่มีความจำเป็นอื่นที่ต้องประกาศภาวะไม่ปกติ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยคณะรัฐมนตรีจะมีมติมอบหมายให้ ศรชล. เป็นผู้ควบคุมบังคับบัญชาหน่วยงานของรัฐเพื่อกำกับดูแลป้องกันและบรรเทาปัญหาที่กระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยอำนาจของนายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีประกาศภาวะไม่ปกติในกรณีการดำเนินการรองรับสถานการณ์ล้นขอบขนสงอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูงทางทะเล และ ศรชล. จะรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบในโอกาสแรกตามมาตรา 27 วรรคสาม แห่ง พ.ร.บ. การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. 2562 และหากเกิดเหตุด้านความปลอดภัยทางเคมี ชีวภาพ นิวเคลียร์และรังสี ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายหรืออันตรายต่อประชาชน สัตว์พืช หรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง ในพื้นที่ ศรชล. ภาค 1 – 3 โดยให้อำนาจ ผอ. ศรชล. ภาค สามารถพิจารณาประกาศเขตการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ที่เกิดเหตุตามพื้นที่ที่รับผิดชอบ

บทบาทและการปฏิบัติงานของกรมศุลกากรร่วมกับ ศรชล. ในปัจจุบันนั้น ได้มีการจัดทำนโยบายและแผนที่ออกมาเป็นรูปธรรม โดยการปฏิบัติงานเป็นไปตามอำนาจที่กฎหมายกำหนด ไม่ว่าจะเป็นตาม พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่กรมศุลกากรใช้ปฏิบัติงาน รวมทั้ง พ.ร.บ. รักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. 2562 ที่กรมศุลกากรใช้บูรณาการการปฏิบัติงานร่วมกับ ศรชล. โดยอ้างอิงตามมาตรา 27 เป็นหลัก ที่ทำให้สามารถทราบถึงระดับความรุนแรงของสถานการณ์จากน้อยไปมาก และทำให้การปฏิบัติงานมีเอกภาพมากยิ่งขึ้น ในด้านบทบาทระหว่างกรมศุลกากรและศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยเจ้าหน้าที่ศุลกากร คนที่ 1 ได้ให้ข้อมูล ดังนี้

“...บทบาทการทำงานของกรมศุลกากรภายใต้ ศรชล. มีความแตกต่างจากในอดีตในเรื่องของการบูรณาการข้อมูลในการทำงานและการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น ข้อดีคือสามารถวางระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อให้มีการบูรณาการในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่มีอำนาจทางทะเล เพื่อเฝ้าระวัง ตรวจสอบ หรือเตรียมการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ใด ๆ ที่กระทบหรืออาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลหรือกิจกรรมทางทะเลเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการติดตามมาตรา 27 ของ พ.ร.บ. ศรชล. โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการล้นขอบขนสงศุลกากร ได้ทันต่อสถานการณ์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น...” (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2565)

จากการให้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ ศรชล. คนที่ 2 ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทระหว่างกรมศุลกากรและศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ดังนี้

“...การบูรณาการร่วมกันทำให้แก้ไขปัญหาย่างเบ็ดเสร็จได้...” (เจ้าหน้าที่ ศรชล. คนที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2565)

“...ในปัจจุบัน นอกจากการจัดทำแผนเผชิญเหตุร่วมกันแล้ว ศรชล. และกรมศุลกากรได้มีการจัดการเข้าเวรประจำวันในศูนย์ปฏิบัติการ ศรชล. ทั้งรูปแบบการเข้าเวรปกติและแบบ Video Teleconference ตามคำสั่งศูนย์ยุทธการ ศรชล. เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ...” (เจ้าหน้าที่ ศรชล. คนที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2565)

“...การทำงานของ ศรชล. ปัจจุบันในฐานะศูนย์อำนวยการนั้นเป็นการยกระดับที่เห็นได้ชัด มีโครงสร้างอำนาจชัดเจน มีการจัดตั้งคณะทำงานโดยให้กรมศุลกากรปฏิบัติงานในฐานะสำนักปฏิบัติการ 4 มีการจัดเวรแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในช่วงเช้าทุกวันด้วยระบบ VTC (Video Teleconference) ทำให้ทราบข้อมูลข่าวสารและสามารถปราบปรามการกระทำผิดได้อย่างรวดเร็ว...” (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 3 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2565)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ บทบาทร่วมกันระหว่างกรมศุลกากรและศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลนั้น มีทั้งในระดับนโยบายและแผน กล่าวคือในด้านการจัดทำแผนเผชิญเหตุที่สามารถลำดับรูปแบบการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งระดับการปฏิบัติงานที่ชี้แจงรายละเอียดในบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารประจำวันที่สำคัญ ดังนั้นทำให้การเข้าถึงข้อมูลการลักลอบหรือการกระทำผิดทางทะเลนั้นสามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ

4.2 การปฏิบัติงานของกรมศุลกากรด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ด้านทรัพยากร เงิน คน วัสดุ อุปกรณ์ การบริหารจัดการ)

4.2.1 ด้านงบประมาณ

การดำเนินงานของกรมศุลกากรด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลนั้น ทรัพยากรเงินหรืองบประมาณเป็นสิ่งจำเป็นในการปฏิบัติงานอย่างมาก โดยการนำทรัพยากรที่ได้รับการจัดสรรอย่างจำกัดมาใช้ในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะงานด้านการป้องกันและปราบปราม งบประมาณเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก

จากการค้นคว้าเอกสารพบว่า ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลนั้นได้รับงบประมาณประจำปีตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2563 จำนวน 878.5316 ล้านบาท ได้รับงบประมาณ ปี พ.ศ. 2564 จำนวน 1,181.0771 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2565 ได้รับงบประมาณ ปี พ.ศ. 2565 จำนวน 1,354.8831 ล้านบาท โดยงบประมาณจำแนกตามเป้าหมายการให้บริการและแผนงาน โดยร้อยละ 96 ของงบประมาณทั้งหมดคือพื้นที่รับผิดชอบของ ศรชล. มีความมั่นคง ปลอดภัย รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติได้รับการคุ้มครอง ป้องกัน อนุรักษ์ และเป้าหมายรองลงมาร้อยละ 4 คือ เป้าหมายการบริหารจัดการและสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ศรชล. ให้มีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ดังที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้ให้ข้อมูลว่า

"...ในด้านงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดของทั้งหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ละหน่วยงานมีทรัพยากรที่แตกต่างกันหากมีการนำทรัพยากรมาบูรณาการร่วมกัน อาจทำให้การสืบสวน ป้องกัน และปราบปรามมีความสะดวกมากขึ้น..." (เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรคนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อ 20 เมษายน 2565)

เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 2 ได้อธิบายถึงงบประมาณการสนับสนุนในด้านเรือตรวจการณ์ ดังนี้

"...การบูรณาการเป็นสิ่งที่ดี แต่งบประมาณที่จำกัดก็เป็นสิ่งที่จำเป็นในการใช้สำหรับป้องกัน และปราบปรามเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็งบประมาณในการซ่อมบำรุงเรือแต่ละลำที่ส่งเข้าร่วมหมวดเรือเฉพาะกิจของ ศรชล. ..." (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2565)

"...การปฏิบัติงานของกรมศุลกากรทางทะเล โดยปกติแล้วจะได้รับงบประมาณน้ำมันเชื้อเพลิงเรือจากกรมสรรพสามิต ทำให้อาจมีข้อจำกัดในการปฏิบัติงานร่วมภายใต้ ศรชล. เนื่องจากงบประมาณที่มีจำกัดและราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่ค่อนข้างสูงในปัจจุบัน..." (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 3 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2565)

นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ ศรชล. คนที่ 1 ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเบิกงบประมาณน้ำมันเชื้อเพลิงจากหมวดเรือเฉพาะกิจที่กรมศุลกากรได้ส่งเข้าร่วมกับ ศรชล. ดังนี้

"...การเบิกงบประมาณน้ำมันเชื้อเพลิงเรือในการปฏิบัติงานในนามของ ศรชล. ของหน่วยงานต่าง ๆ จำเป็นต้องอยู่ในสถานการณ์ มาตรา 27 วรรคสองและสาม แห่ง พ.ร.บ. ศรชล. พ.ศ. 2562 เนื่องจากการเข้าสู่เงื่อนไขในการบูรณาการการทำงานร่วมกัน..." (เจ้าหน้าที่ ศรชล. คนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2565)

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลนั้น กรมศุลกากรได้รับการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐ โดยเฉพาะงบประมาณน้ำมันเชื้อเพลิงในการปฏิบัติงานออกลาดตระเวนในพื้นที่รับผิดชอบทางทะเลที่ได้รับจากกรมสรรพสามิต และในส่วนของงบประมาณในการซ่อมบำรุงเรือตรวจการณ์ศุลกากรได้มีการใช้งบประมาณจากของทางกรมศุลกากรเอง ในส่วนของสถานการณ์ที่จำเป็นต้องมีการบูรณาการร่วมกัน ตามมาตรา 27 วรรคสองหรือสาม แห่ง พ.ร.บ. ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล หน่วยงานอื่น ๆ รวมทั้งกรมศุลกากรสามารถที่จะขอรับการสนับสนุนงบประมาณด้านน้ำมันเชื้อเพลิงในการปฏิบัติงานในด้านนั้น ๆ จาก ศรชล. ได้ตามสมควร

4.2.2 ด้านบุคลากร

จากการค้นคว้าเอกสารเรื่องอัตรากำลังของ ศรชล. นั้น พบว่า บุคลากรของกรมศุลกากรมีความเกี่ยวข้องในตำแหน่งของส่วนบริหาร และส่วนปฏิบัติการ ได้แก่ ส่วนบริหารตำแหน่งของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร คือผู้ช่วยหัวหน้าสำนักงาน ชื่อตำแหน่งในสายงาน (ตามมาตราฐานกำหนดตำแหน่งของ ก.พ.) ระดับชำนาญการพิเศษ ในส่วนปฏิบัติการในนามสำนักปฏิบัติการ 4 ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนัก ระดับอำนวยการสูง รองผู้อำนวยการสำนัก ระดับเชี่ยวชาญ เจ้าหน้าที่จัดทำแผนรองรับปฏิบัติการ ระดับปฏิบัติการ – ชำนาญการ เจ้าหน้าที่ประสานและอำนวยการปฏิบัติ ระดับปฏิบัติการ - ชำนาญการ ในส่วนของเจ้าหน้าที่จัดทำแผนรองรับปฏิบัติการและเจ้าหน้าที่ประสานและอำนวยการปฏิบัติกรนั้น มีการกระจายออกไปปฏิบัติงานในสำนักปฏิบัติการ 1 – 6 นอกจากสำนักปฏิบัติการ 4 นอกจากนี้เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรได้รับตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ประสานความมั่นคง ระดับปฏิบัติการ - ชำนาญการ ในการปฏิบัติงานในศูนย์ควบคุมความมั่นคงท่าเรือจังหวัดที่สังกัด ศรชล. ภาค 1 – 3 ที่ครอบคลุมพื้นที่ฝั่งทะเลอ่าวไทยและทะเลอันดามัน รวมทั้งกลุ่มติดตามสถานการณ์ทางทะเลที่เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ระดับปฏิบัติการ – ชำนาญการ ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ติดตามสถานการณ์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่เรือสังกัดกรมศุลกากร ที่ต้องปฏิบัติงานร่วมกับ ศรชล. ในนามของหมวดเรือเฉพาะกิจที่ทางกรมศุลกากรได้ส่งรายชื่อเรือไปพร้อมกับเจ้าหน้าที่เรือ

โดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 1 และ 6 ได้ให้ข้อมูลในด้านการพัฒนาบุคลากรสอดคล้องกัน ดังนี้

"...กรมศุลกากรได้จัดเจ้าหน้าที่ทำการประชุม สัมมนาและฝึกอบรม ร่วมกับ ศรชล. โดยจะมีการระบุตำแหน่งของผู้เข้าร่วมประชุมโดยจะเป็นตำแหน่งระดับวิชาการขึ้นไป ในส่วนทหารก็จะเป็นระดับสัญญาบัตรขึ้นไป โดยหัวข้อการฝึกอบรม เช่น การฝึกปฏิบัติการร่วมประจำปี การฝึกออกลาดตระเวนหมวดเรือเฉพาะกิจร่วม อย่างต่อเนื่อง การฝึกกองกำลังทางเรือร่วมเพื่อต่อต้านการก่อการร้าย เพื่อให้การปฏิบัติงานของทั้งเจ้าหน้าที่ศุลกากรและเจ้าหน้าที่ ศรชล. มีความรู้ความสามารถในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบทางทะเลได้อย่างดี..." (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 1 ให้สัมภาษณ์เมื่อ 20 เมษายน 2565)

"...ศรชล. มีการจัดฝึกอบรมร่วมกับกรมศุลกากรอย่างสม่ำเสมอ เช่น การฝึกอบรม C-MEX ที่เน้นไปการฝึกเจ้าหน้าที่ในด้านการวางแผนปฏิบัติการฝึกในหัวข้อการป้องกันและปราบปรามการลักลอบสินค้าหนีภาษีทางทะเล..." (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 6 ให้สัมภาษณ์เมื่อ 27 เมษายน 2565)

เจ้าหน้าที่ ศรชล. คนที่ 2 และเจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 4 ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอัตรากำลังและการปฏิบัติงานสอดคล้องกัน ดังนี้

"...การเข้ามาปฏิบัติงานภายใต้ ศรชล. นั้น จะเป็นการปฏิบัติงานชั่วคราวในคราวละ 1 – 2 ปี ตามคำสั่ง..." (เจ้าหน้าที่ ศรชล. คนที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2565)

"...เจ้าหน้าที่ที่เข้ามาทำงานในนาม ศรชล. ของกรมศุลกากรและกรมอื่น ๆ มีวาระในการปฏิบัติงาน 1 – 2 ปี ตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมาย โดยมีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้สั่งการ..." (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 4 สัมภาษณ์เมื่อ 25 เมษายน 2565)

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 5 และ 6 ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เรือ ในสังกัดกรมศุลกากร ดังนี้

"...ในการปฏิบัติงานทางทะเลทั้งกรมศุลกากรเองและร่วมกับ ศรชล. นั้น บุคลากรที่กรมฯ ควรให้ความสำคัญคือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติภายในเรือ เช่น นายเรือ ตันกลเรือ นายท้ายเรือ กะลาสีเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จ..." (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 5 สัมภาษณ์เมื่อ 26 เมษายน 2565)

"...หากมีการฝึกอบรม ทั้งในด้านวิชาการและการทำงานเป็นทีมที่ดีของเจ้าหน้าที่เรืออย่างสม่ำเสมอ จะทำให้การปฏิบัติงานทางทะเลของทั้งกรมศุลกากรและการบูรณาการร่วมกับ ศรชล. เป็นไปอย่างราบรื่น..." (เจ้าหน้าที่ศุลกากร คนที่ 6 สัมภาษณ์เมื่อ 27 เมษายน 2565)

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า ในด้านการพัฒนาบุคลากรร่วมกันระหว่างหน่วยงานนั้นเป็นไปด้วยดี และมีการจัดการความรู้ระหว่างหน่วยงานระหว่างตำแหน่งข้าราชการหรือตำแหน่งทหารตั้งแต่สัญญาบัตรขึ้นไป ได้แก่ การประชุม สัมมนา แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันอย่างต่อเนื่อง และในส่วนของภายในหน่วยงานของกรมศุลกากรจะมีการส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมปฏิบัติงานภายใต้คำสั่ง ศรชล. ในวาระคราวละ 1 – 2 ปี นอกจากนี้ยังมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับตำแหน่งเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานทางเรือ โดยควรมีการยกระดับและพัฒนาทักษะและความสามารถของเจ้าหน้าที่เรือทั้งในด้านวิชาการและทักษะการทำงานเป็นทีม เพื่อให้เกิดทั้งความปลอดภัยและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทางทะเล

4.2.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์

การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างกรมศุลกากรกับ ศรชล. กรมศุลกากรจะเป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติภารกิจในด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลเป็นหลัก และมีหน้าที่และบทบาทในการประสานงานรวมทั้งกระจายข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลหรือสถิติการลักลอบ รวมทั้งแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านการข่าวหน่วยงานอื่น ๆ ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ รวมทั้งมีการกระจายทรัพยากรร่วมกันในการใช้ออกปฏิบัติการในนามของ ศรชล. โดยกรมศุลกากรได้ทำการส่งเรือตรวจการณ์เข้าร่วมกับหมวดเรือเฉพาะกิจของ ศรชล. ภาค 1 – 3 โดย เรือที่ปฏิบัติการในพื้นที่ ศรชล. ภาค 1 (อ่าวไทยตอนบน) ได้แก่ เรือศุลกากร 522 เรือศุลกากร 609 และเรือบัญชาการลำร่องได้แก่ เรือศุลกากร 378 พื้นที่ ศรชล. ภาค 2 (อ่าวไทยตอนล่าง) ได้แก่ เรือศุลกากร 806 เรือศุลกากร 607 และเรือบัญชาการลำร่องได้แก่ เรือศุลกากร 381 พื้นที่ ศรชล. ภาค 3 (ทะเลอันดามัน) ได้แก่ เรือศุลกากร 701 เรือศุลกากร 605 และเรือบัญชาการลำร่องได้แก่ เรือศุลกากร 367 ที่จะสามารถปฏิบัติงานในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ ศรชล. ภาค ได้อย่างทันต่อสถานการณ์ โดยภารกิจที่ปฏิบัติงานในนามของ ศรชล. นั้น จะเป็นการจัดการกับภัยคุกคามต่าง ๆ เช่น การลักลอบขนส่งอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง (Weapons of Mass Destruction: WMD) หรือการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล รวมทั้งการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล เป็นต้น จากการให้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 1 ได้ให้ข้อมูลดังนี้

"...การทำงานร่วมกับ ศรชล. นั้น กรมศุลกากรได้ทำการส่งเรือของกรมฯ ไปในนามหมวดเรือเฉพาะกิจ ศรชล. เพื่อนำไปบูรณาการร่วมกันในด้านการจัดการภัยความมั่นคงต่าง ๆ..." (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 1 ให้สัมภาษณ์เมื่อ 20 เมษายน 2565)

เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 5 และ 6 ได้ให้ข้อมูลในด้านการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยี ดังนี้

"...การปฏิบัติงานในด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลของกรมศุลกากรยังขาดระบบเทคโนโลยี ในการติดตามตรวจสอบตำแหน่งเรืออัตโนมัติ หรือประวัติการเดินทางเรือ เพื่อใช้ในการประเมินความเสี่ยงผู้กระทำผิดและปราบปรามการกระทำผิดให้สะดวกมากยิ่งขึ้น..." (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 5 สัมภาษณ์เมื่อ 27 เมษายน 2565)

"...ทางกรมควรจัดหาเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ทำงานด้วยระบบเทคโนโลยีทันสมัย มาใช้ในการปฏิบัติงานทางทะเลมากขึ้น เพื่อลดระยะเวลาการปฏิบัติงาน..." (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 6 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2565)

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลคือด้านวัสดุ อุปกรณ์ ซึ่งในปัจจุบันกรมศุลกากรได้ส่งเรือตรวจการณ์เข้าร่วมกับ ศรชล. ภาค 1 – 3 ในการจัดการกับภัยคุกคามทางทะเลต่าง ๆ เช่น การป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนส่งอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง (Weapons of Mass Destruction: WMD) รวมทั้งเจ้าหน้าที่ศุลกากรในนาม สปก. 4 สามารถเข้าใช้ระบบการติดตามเรือ (Tracking) ที่ศูนย์ยุทธการ ศรชล. เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบกับข้อมูลของสายข่าวในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล

4.2.4 ด้านการบริหารจัดการ

การปฏิบัติงานระหว่างกรมศุลกากรและ ศรชล. นั้น ได้มีการจัดโครงสร้างการทำงาน ได้แก่ ส่วนบริหาร ส่วนอำนวยการและส่วนปฏิบัติการ อย่างเป็นลำดับ โดยในระดับของการบริหารนั้นเป็นไปตามโครงสร้างการบังคับบัญชาจากส่วนบริหารที่เป็นผู้กำหนดนโยบายจากบนลงล่าง กล่าวคือ นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลนั้นเป็นผู้กำหนดนโยบายเพื่อให้ส่วนอำนวยการและส่วนปฏิบัติการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยกรมศุลกากรอยู่ในฐานะสำนักปฏิบัติการ 4 ตามโครงสร้าง ศรชล. การบริหารจะเป็นในรูปแบบของผู้อำนวยการสำนัก ระดับผู้อำนวยการสูง ทำการสั่งการด้านนโยบายรวมทั้งเป็นผู้ประสานการปฏิบัติงานกับศูนย์ยุทธการ ศรชล. ในประเด็นการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยบริหารตามสายบังคับบัญชาจากบนลงล่างตามที่โครงสร้าง ศรชล. กำหนดไว้ โดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 1 ได้ให้ข้อมูล ดังนี้

"...การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ปราบปรามจำเป็นต้องมีการรื้อถอนสิทธิเสรีภาพเกิดขึ้น อาจทำให้เกิดความกลัวที่จะทำงาน การบริหารจัดการของผู้นำเป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างขวัญกำลังใจและ Teamwork ให้เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็ตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน การบังคับบัญชา การประสานงาน การสั่งการ ถือเป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานปราบปรามทั้งสิ้น..." (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 1 ให้สัมภาษณ์เมื่อ 20 เมษายน 2565)

เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 5 และ 6 ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงาน ดังนี้

"...เมื่อมีการแบ่งงานที่เหมาะสมให้กับเจ้าหน้าที่ ทำให้การปฏิบัติงานภายใต้ ทรชล. ของกรมศุลกากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการทำงานของกรมศุลกากรมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติประจำ และต้องร่วมมือประสานงานกับ ทรชล. ..." (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 5 สัมภาษณ์เมื่อ 27 เมษายน 2565)

"...ประสบการณ์เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ในระยะแรกจึงเห็นควรให้เจ้าหน้าที่ใหม่ออกปฏิบัติงานคู่กับเจ้าหน้าที่ผู้มึประสบการณ์ เพื่อเป็นการจัดการความรู้ในหน่วยงานรูปแบบหนึ่งให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ..." (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 6 สัมภาษณ์เมื่อ 28 เมษายน 2565)

เจ้าหน้าที่ ทรชล. คนที่ 1 และ 2 ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงาน ดังนี้

"...นโยบายจากผู้บริหารและภาวะผู้นำเป็นสิ่งสำคัญในองค์กรที่ปฏิบัติงานรูปแบบบูรณาการ เนื่องจากต้องสร้างความไว้วางใจในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ..." (เจ้าหน้าที่ ทรชล. คนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อ 7 มิถุนายน 2565)

"...แนวทางการบริหารของผู้นำองค์กรนั้นส่งผลต่อขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่อย่างมาก เนื่องจากการสร้างการทำงานแบบทีมที่ดีจะต้องอาศัยผู้นำที่มีทักษะการบริหารที่ดี..." (เจ้าหน้าที่ ทรชล. คนที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2565)

จากที่กล่าวทั้งหมดนี้ การบริหารตามโครงสร้างการบังคับบัญชาของกรมศุลกากร ภายใต้ ทรชล. นั้นเป็นไปด้วยดี การตัดสินใจของผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อย่างมาก รวมทั้งการบริหารจัดการและการสั่งการงานที่เหมาะสมเป็นสิ่งที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพการทำงาน

4.3 ความร่วมมือระหว่างกรมศุลกากรกับศูนย์อำนาจการรักษาสินค้าประโยชน์ของชาติทางทะเล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสารและการสัมภาษณ์ พบว่า ความร่วมมือและสัมพันธภาพระหว่างหน่วยงานที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดผลงานในการจับกุม จากด้านการข่าวทั้งในและต่างประเทศ ผู้กระทำผิดในการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ในด้านความร่วมมือระดับนโยบายจะมีการประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์อำนาจการรักษาสินค้าประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) ในทุก 3 เดือน โดยจะมีผู้บริหารจากกรมศุลกากรและกรมอื่น ๆ เข้าร่วม ไม่ว่าจะเป็นการพิจารณาแนวทางการปฏิบัติของ ศรชล. ในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าออก (Port in Port out Controlling Center: PIPO) และในส่วนของการปฏิบัติกร จากผลงานการจับกุมที่สำคัญที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างกรมศุลกากรและศูนย์อำนาจการรักษาสินค้าประโยชน์ของชาติทางทะเล ได้แก่ เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2563 พลเรือโทสุทธีพันธ์ สมานรักษ์ ผู้บัญชาการ ทพเรือภาคที่ 1 และผู้อำนวยการศูนย์อำนาจการรักษาสินค้าประโยชน์ของชาติทางทะเลภาค 1 นายไชยทัต นิवासบุตร ผู้เชี่ยวชาญด้านการสืบสวนและปราบปราม กรมศุลกากร และผู้แทนจากกองบังคับการตำรวจน้ำ ได้ร่วมกันแถลงผลการจับกุมเรือบรรทุกน้ำมันลักลอบหนีศุลกากร ได้แก่ เรือ ส.พรนาวิน บริเวณปากร่องแม่น้ำท่าจีน จังหวัดสมุทรสาคร และเรือ พ.สุดสาคร 4 ที่เข้ามาจำหน่ายในประเทศ ปริมาณรวมกว่า 140,000 ลิตร มูลค่าประมาณ 3,800,000 บาท

เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 ศรชล. ภาค 2 ร่วมกับหน่วยสืบสวนปราบปรามสงขลา กรมศุลกากร จับกุมเรือประมงดัดแปลงบรรทุกหุรีต่างประเทศที่ลักลอบหนีศุลกากรเข้ามาในราชอาณาจักร จำนวน 694 ลัง คิดเป็นจำนวนของทั้งหมด 347,000 ซอง มูลค่ากว่า 20 ล้านบาท และคิดเป็นเงินค่าปรับกว่า 1,200 ล้านบาท บริเวณท่าเทียบเรือไม่มีชื่อ ตำบลหัวเขา อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา โดยเจ้าหน้าที่ชุดจับกุม ได้ทำการสืบทราบว่ามีพฤติการณ์การลักลอบนำหุรีที่ยังไม่ได้เสียภาษีสรรพสามิต และไม่ได้ผ่านพิธีการศุลกากรที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยการนำสินค้าประเภทหุรีหรือออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน เขตปลอดภาษี เขตประกอบการค้าเสรี และสินค้าผ่านแดนเพื่อส่งออกไปนอกราชอาณาจักร โดยได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีตามกฎหมายศุลกากร แต่กลุ่มบุคคลดังกล่าวได้นำสินค้าประเภทหุรีนั้น วนกลับเข้ามาลักลอบจำหน่ายอย่างผิดกฎหมายราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้ ได้มีการดำเนินคดีและแจ้งข้อกล่าวหาในฐานความผิดร่วมกันช่วยกันซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื่อ หรือรับจำนำ หรือรับไว้ด้วยประการใดๆ ซึ่งของอันตนพึงรู้ว่าเป็นของที่เข้ามาในราชอาณาจักร โดยมีได้ผ่านพิธีการศุลกากร โดยถูกต้อง ตาม พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ศ.2560 มาตรา 246

และมีไว้ครอบครองซึ่งสินค้ามิได้เสียภาษี ตาม พ.ร.บ.สรรพสามิต พ.ศ.2560 จากการสัมภาษณ์ในด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 1 ได้ให้ข้อมูล ดังนี้

"...การออกลาดตระเวนเรือเพื่อจับกุมโดยไม่มี การข่าวกวในปัจจุบันแทบจะเรียกได้ว่าร้อยละ 0 ดังนั้นการข่าวกวจึงเป็นสิ่งจำเป็น การร่วมมือประสานงานกับ ศรชล. เป็นสิ่งสำคัญมากที่จะทำให้การป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรมีประสิทธิภาพ..." (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อ 20 เมษายน 2565)

เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 5 ได้ให้ข้อมูลด้านความร่วมมือส่งผลกระทบต่อผลงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ดังนี้

"...ผลการปฏิบัติงานร่วมกันที่สามารถป้องกันการลักลอบการนำเข้าน้ำมันหรือสินค้าลักลอบนำเข้าอื่นๆ จากต่างประเทศที่ยังไม่ได้ทำพิธีการทางศุลกากรโดยถูกต้อง ทั้งนี้ก็เป็นผลมาจากการบูรณาการข้อมูลและการปฏิบัติงานร่วมกัน เป็นต้น ข้อปรับปรุง การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการแบ่งปันทรัพยากรต่าง ๆ ที่ยังดำเนินการได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ..." (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 5 สัมภาษณ์เมื่อ 26 เมษายน 2565)

โดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 6 และเจ้าหน้าที่ ศรชล. คนที่ 1 ได้ให้ข้อมูลในด้านความแตกต่างกันด้านวัฒนธรรมองค์กร ดังนี้

"...การประสานงานระหว่างกรมศุลกากรและ ศรชล. ยังมีความแตกต่างในด้านของวัฒนธรรมองค์กร เช่น การทำงานในรูปแบบของทหารและพลเรือน..." (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 6 สัมภาษณ์เมื่อ 27 เมษายน 2565)

"...วัฒนธรรมองค์กรที่แตกต่างกัน เป็นความท้าทายของการทำงานร่วมระหว่างกรมศุลกากรและ ศรชล. การทำงานต้องหล่อหลอมให้เป็นเนื้อเดียวกัน..." (เจ้าหน้าที่ ศรชล. คนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อ 7 มิถุนายน 2565)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น ความร่วมมือระหว่างกรมศุลกากรและศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลมีทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ระดับความร่วมมือและสัมพันธภาพระหว่างหน่วยงานนั้นเป็นไปด้วยดี โดยจะเห็นได้จากการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูล จากการจัดการประชุมในระดับทั้งผู้บริหาร อำนวยการ และปฏิบัติการ เพื่อให้ดำเนินตามนโยบายของภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากผลงานการจับกุมที่เกิดขึ้น แต่ใน

ด้านของวัฒนธรรมองค์การที่แตกต่างกันในการปฏิบัติงานระหว่างทหารกับพลเรือนเป็นสิ่งที่ท้าทายในการปฏิบัติงานแบบบูรณาการร่วมกัน

4.4 ข้อจำกัดและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

4.4.1 ด้านวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยี ในด้านการขาดแคลนเรือตรวจการณ์ในการปฏิบัติงานในบางพื้นที่ รวมทั้งยังขาดแคลนเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการปฏิบัติงาน

“...การปฏิบัติงานด้วยเรือตรวจการณ์ศุลกากรในบางพื้นที่มีอุปสรรค เนื่องจากด้วยเรือตรวจการณ์ที่มีอยู่ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม เช่น ในบางพื้นที่ที่มีระดับน้ำค่อนข้างตื้น จำเป็นต้องใช้เรือที่มีส่วนประกอบของอลูมิเนียมเป็นหลัก ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานในบางพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมีการเพิ่มจำนวนเรือตรวจการณ์มากขึ้นและการบริหารจัดการเรืออย่างเหมาะสมเพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน...” (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 3 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2565)

“...ทางกรมศุลกากรยังไม่มีระบบเข้าถึงข้อมูลในระบบติดตามเรืออัตโนมัติ (Tracking) เรือต้องสงสัยต่าง ๆ ในน่านน้ำไทย ระหว่างหน่วยงานภายใน ศรชล. เพื่อให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรสามารถประเมินระดับความเสี่ยงในการลักลอบหนีศุลกากรได้...” (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2565)

“...ในปัจจุบันเรือสินค้าและเรืออื่น ๆ ได้เข้ามาทำกิจกรรมในประเทศไทยจำนวนมาก การมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยจาก ศรชล. ในด้านระบบการตรวจสอบเรือและติดตามเรือต่าง ๆ จะทำให้การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลมีประสิทธิภาพมากขึ้น...” (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 3 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2565)

“...ในช่วงที่เรือส่วนใหญ่เข้ารับการซ่อมบำรุง ทำให้ไม่มีเรือสามารถใช้งานได้ ดังนั้นควรมีการจัดสรรเวลาในการเข้ารับการซ่อมบำรุงของเรือแต่ละลำให้เหมาะสม เพื่อให้สามารถใช้งานได้...” (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 4 สัมภาษณ์เมื่อ 25 เมษายน 2565)

4.4.2 ด้านบุคลากร ด้วยการปฏิบัติงานภายใต้โครงสร้างของ ศรชล. นั้น มีระบบการหมุนเวียนบุคลากรที่มาปฏิบัติหน้าที่ใน ศรชล. คราวละ 1 – 2 ปี ทำให้การประสานงานขาดความต่อเนื่อง และการโยกย้ายหรือการบรรจุใหม่ของเจ้าหน้าที่ใช้เวลาการเรียนรู้งานค่อนข้างนานในด้านที่

เกี่ยวกับ ศรชล. เนื่องจากภายในกรมศุลกากรนั้น ภารกิจและหน้าที่มีค่อนข้างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการทำงานแบบตรวจปล่อยสินค้าตามด่านศุลกากรต่าง ๆ การทำงานในรูปแบบของงานวิชาการด้าน พิทักษ์อัตราศุลกากร หรือการปฏิบัติงานในด้านการตรวจสอบอากร รวมทั้งการที่ยังไม่มีระบบการจัดการความรู้ในหน่วยงาน ทำให้การโยกย้ายจากการปฏิบัติงานเหล่านั้นมาปฏิบัติงานภายใต้ ศรชล. ทำให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรต้องใช้เวลาในการปรับตัวและเรียนรู้อย่างมาก ด้วยกรมศุลกากรมีบุคลากรที่จำกัด และเนื่องด้วยจำนวนงานที่เพิ่มมากขึ้นในส่วนราชการ การส่งอัตรากำลังจากกรมไปปฏิบัติหน้าที่ ศรชล. ทำให้กรมอาจจะขาดบุคลากรเดิมที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ และยังขาดคนที่มีความสามารถในการทำงานแบบบูรณาการ รวมทั้งจำนวนบุคลากรในกรมที่ไม่เพียงพอทั้งในส่วน ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่เรือ เมื่อเปรียบเทียบกับกรมอื่น ๆ ทำให้ด้านบุคลากรถือเป็นปัญหาและอุปสรรคในการทำงานรูปแบบหนึ่ง

โดยเจ้าหน้าที่ ศรชล. คนที่ 2 และเจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 6 ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการหมุนเวียนปฏิบัติหน้าที่ใน ศรชล. สอดคล้องกัน ดังนี้

“...ในการปฏิบัติงานใน ศรชล. ได้มีการจัดเจ้าหน้าที่เวียนมาปฏิบัติหน้าที่คราวละ 1 - 2 ปี หากมีการโอนย้ายหรือเปลี่ยนตำแหน่งภายในกรมต้นสังกัด อาจทำให้งานที่เคยประสานขาดความต่อเนื่อง และเป็นการยากที่จะหาบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์นั้น ๆ มาสานต่องาน...” (เจ้าหน้าที่ ศรชล. คนที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2565)

“...การหมุนเวียนมาปฏิบัติหน้าที่คราวละ 1 - 2 ปี เป็นเวลาที่ค่อนข้างสั้น และอาจทำให้งานหรือโครงการต่าง ๆ อาจขาดความต่อเนื่อง...” (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 6 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2565)

เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 2 ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในหน่วยงาน ดังนี้

“...เจ้าหน้าที่ที่ย้ายมาใหม่จากสำนักหรือด่านอื่น ๆ ต้องใช้เวลาเรียนรู้งาน ศรชล. ค่อนข้างมาก เนื่องจากยังไม่มีการจัดทำ KM เกี่ยวกับ ศรชล. ภายในหน่วยงาน...” (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2565)

“...เนื่องด้วยกรมศุลกากรมีบุคลากรไม่เพียงพอ เมื่อเทียบกับปริมาณงานที่ได้รับ ดังนั้นควรมีการเพิ่มอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานร่วมกับ ศรชล. ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ...” (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อ 20 เมษายน 2565)

“...ควรมีการส่งเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานร่วมกับ ศรชล. เป็นคนที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์สูงในด้านการป้องกันและปราบปรามทางทะเล เนื่องจากปัจจุบันทางกรมศุลกากรและกรมอื่น ๆ ไม่ได้ส่งเจ้าหน้าที่ที่เป็นระดับ Expert เข้าร่วมกับศรชล. จึงจะทำให้การปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ...” (เจ้าหน้าที่ ศรชล. คนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อ 7 มิถุนายน 2565)

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 2 และ 6 ได้ให้ข้อมูลสอดคล้องกันในด้านการเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานร่วมกับ ศรชล. ดังนี้

“...ทางกรมควรมีการรับสมัครเจ้าหน้าที่เพิ่มในการปฏิบัติงานร่วมกับ ศรชล. ไม่ว่าจะเพิ่มเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติการและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานทางเรือ โดยทำการเปิดการคัดเลือกในตำแหน่งที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานร่วมกับ ศรชล. ...” (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2565)

“...ในส่วนงานปัจจุบันเจ้าหน้าที่มีค่อนข้างน้อย ข้าราชการบางคนจำเป็นต้องควบ 2 ตำแหน่งในหน่วยงานเพื่อให้งานเดินหน้าไปได้ ดังนั้นควรมีการรับสมัครเจ้าหน้าที่เพิ่ม เพื่อมาช่วยกันทำงาน...” (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 6 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2565)

4.4.3 ด้านวัฒนธรรมองค์การ เนื่องด้วย ศรชล. เป็นองค์การที่ได้จัดตั้งขึ้นมาใหม่และมีรูปแบบโครงสร้างที่ประกอบไปด้วยบุคลากรจากกองทัพเรือ กองบังคับการตำรวจน้ำ กรมเจ้าท่า กรมประมง กรมศุลกากร และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้เจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยงานที่เข้ามาปฏิบัติงานภายใต้ ศรชล. ร่วมกันต้องใช้เวลาในการปรับตัวค่อนข้างมาก โดยเจ้าหน้าที่ ศรชล. คนที่ 1 และเจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 1 ได้ให้ข้อมูลสอดคล้องกัน ดังนี้

“...วัฒนธรรมองค์การเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การบูรณาการงานร่วมกันเป็นไปด้วยดี แต่ต้องคำนึงถึงการปรับตัวของทั้งฝั่งพลเรือนและทหาร ที่ต้องทำงานร่วมกันและแนวคิดที่แตกต่างกัน...” (เจ้าหน้าที่ ศรชล. คนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2565)

“...แต่ละหน่วยงานเข้ามาทำงานร่วมกันใน ศรชล. เปรียบเสมือนการสร้างองค์การใหม่ขึ้นมา บุคลากรภายในองค์การควรมีความไวเนื้อเชื่อใจกันมากขึ้น รวมทั้งผู้นำควรมีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายใน ศรชล. เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ...” (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2565)

นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 2 และเจ้าหน้าที่ ศรชล. คนที่ 2 ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาด้านวัฒนธรรมองค์การ ดังนี้

“...การปฏิบัติงานใน ศรชล. เป็นการรวมหน่วยงานต่าง ๆ ทางทะเลเข้าด้วยกันแบบต่างคนต่างมาตามคำสั่ง ทำให้อาจจะเกิดความไม่คุ้นเคยและต้องปรับตัวอย่างมากในกับองค์กรใหม่ ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงานอย่างมาก...” (เจ้าหน้าที่ศุลกากรคนที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2565)

“...จากระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในคราวละ 1 – 2 ปี ทำให้ผู้ที่เข้ามาปฏิบัติงานใน ศรชล. ที่โยกย้ายมาใหม่ต้องใช้เวลาค่อนข้างนานในการละลายพฤติกรรม รวมทั้งความคุ้นเคยในบรรยากาศการทำงานในทีมใหม่ ต้องเริ่มสร้างความสัมพันธ์ใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาในการปฏิบัติงานอย่างหนึ่ง...” (เจ้าหน้าที่ ศรชล. คนที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2565)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น ข้อจำกัดและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลนั้น มีทั้งหมด 3 ข้อจำกัด หลัก คือ 1. ด้านวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยี มีข้อจำกัดที่ขาดแคลนเรือตรวจการณ์ที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ในการปฏิบัติงาน และกรมศุลกากรไม่มีระบบการติดตามเรือเพื่อนำมาใช้บริหารความเสี่ยงในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล 2. ด้านบุคลากร มีข้อจำกัดที่กรมศุลกากรมีเจ้าหน้าที่ที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่ของกรม เช่น ข้าราชการในระดับต่าง ๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่เรือที่สังกัดหมวดเรือเฉพาะกิจ และด้วยการส่งเจ้าหน้าที่ที่มีจำนวนน้อยไปปฏิบัติหน้าที่หน่วยงานอื่น อาจจะทำให้เกิดปัญหาอย่างมากในการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและทักษะในด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล 3. ด้านวัฒนธรรมองค์การ ที่จำเป็นต้องมีการปรับตัวกันเพิ่มมากขึ้นระหว่างข้าราชการทหารและพลเรือน รวมทั้งนโยบายและการมีส่วนร่วมจากผู้นำที่ยังไม่มีมากเท่าที่ควร ที่มีการปฏิบัติงานร่วมกันในลักษณะการบูรณาการ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

การศึกษาเรื่องแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและโครงสร้างองค์การของกรมศุลกากรและศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงานของกรมศุลกากรด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลและหาข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลของกรมศุลกากรภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยผู้ศึกษาได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพจากการค้นคว้าเอกสารรวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

5.1.1 การจัดตั้ง โครงสร้างองค์การและบทบาทของกรมศุลกากร ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

จากการศึกษาพบว่า การจัดตั้ง โครงสร้างองค์การและบทบาทของกรมศุลกากร ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล มีดังนี้ โดยกรมศุลกากรได้ถูกจัดตั้งโดยสังกัดกระทรวงการคลัง เพื่อจัดเก็บภาษีศุลกากรทั้งนำเข้าส่งออกรวมทั้งเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทั้งทางบก ทางทะเลและทางอากาศเป็นหลัก มีหน้าที่ตามกฎหมายแบ่งตามส่วนงานที่แตกต่างกันเพื่อบรรลุเป้าหมายของกรม โดยมีกองสืบสวนและปราบปรามทำหน้าที่หลักในการกำหนดป้องกัน สืบสวนและปราบปรามการกระทำผิดทางศุลกากร เป็นหน่วยงานหลักในการบังคับใช้กฎหมายศุลกากรทางทะเลด้วยทรัพยากรที่มี ได้แก่ เรือตรวจการณ์ศุลกากรที่ใช้ในการลาดตระเวนในพื้นที่ความรับผิดชอบต่างทั้งฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน โดยได้มีการปฏิบัติงานด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารร่วมกับศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ที่ในอดีตขึ้นตรงต่อสภาความมั่นคงแห่งชาติเพื่อแก้ไขปัญหาและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลระหว่างส่วนราชการ ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ โดยในระดับนโยบายโดยมีคณะกรรมการบริหาร ศรชล. ประกอบด้วย เสนาธิการทหารเรือและอธิบดีหรือ

หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ในระดับปฏิบัติมีการแบ่งพื้นที่ความรับผิดชอบเป็น 3 เขต ได้แก่ ศรชล. เขต 1 – 3 ที่เป็นพื้นที่ครอบคลุมทั้งฝั่งทะเลอ่าวไทยและอันดามัน รูปแบบการประสานงานนั้น จะเป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นหลักเพื่อให้เกิดการรับรู้สถานการณ์ร่วมและการรับรู้สถานการณ์ทางทะเลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายทางทะเลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยบทบาทหลักระหว่างกรมศุลกากรและศูนย์การปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเน้นไปที่การปฏิบัติตามมติขององค์การสหประชาชาติ โดยเฉพาะในเรื่องของการไม่แพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง (Weapon of Mass Destruction: WMD) รวมทั้งประเด็นการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลอื่น ๆ เช่น น้ำมันเถื่อน ยาเสพติด ไม้ บุหรี่ เป็นต้น โดยรูปแบบการประสานงานมุ่งเน้นการสร้างเครือข่าย แลกเปลี่ยนข้อมูลด้านศุลกากรและบูรณาการแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน ต่อมาได้มีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลขึ้นเพื่อรองรับแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล ปี พ.ศ. 2558 – 2564 ที่มีการจัดตั้งโครงสร้างองค์การที่ขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี มีบทบาทสำคัญในการอำนวยการ กำกับการ และประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลระหว่างหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดเอกภาพในการปฏิบัติงาน โดยโครงสร้างแบ่งเป็นทั้งส่วนบริหาร ส่วนอำนวยการ และส่วนปฏิบัติการ โดยกรมศุลกากรมีบทบาทในศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลในนามสำนักปฏิบัติการ 4 มีหน้าที่ในการบูรณาการร่วมในด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลกับ ศรชล. ภาค 1 – 3 ที่ได้ยกระดับจาก ศรชล. เขต 1 – 3 โดยการจัดส่งเรือตรวจการณ์ศุลกากรเข้าร่วมกับ ศรชล. ภาค ในการปฏิบัติงานทั้งด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล และภัยคุกคามอื่น ๆ และประสานงาน ศรชล. จังหวัดในพื้นที่ อ้างอิงตามแผนเผชิญเหตุ (Incident Action Plan: IAP) กรณีการลักลอบขนส่งอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องการประสานงานที่ขึ้นอยู่กับภาวะต่าง ๆ ที่ระบุในมาตรา 27 แห่ง พ.ร.บ. รักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. 2562 ทั้งระดับการเฝ้าเตือน ระดับการเฝ้าระวัง และระดับเฝ้าระวังพิเศษ ซึ่งเป็นไปตามระดับความรุนแรงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จากการวิเคราะห์บทบาทและโครงสร้างของ ศรชล. นั้น มีรูปแบบยึดภารกิจเป็นพื้นฐาน (Agenda based) ด้านความมั่นคง โดยปฏิบัติงานลักษณะการสร้างเครือข่ายหน่วยงานราชการ (Bureaucratic Network) โดยองค์การมีองค์ประกอบองค์การตามแนวคิดองค์ประกอบขององค์การ (Mintzberg, 1993) ที่ประกอบด้วยฝ่ายปฏิบัติงานหลัก นักบริหารระดับสูง นักบริหาร ระดับกลาง ฝ่ายที่ปรึกษา และฝ่ายสนับสนุน ในด้านการดำเนินนโยบายค่อนข้าง

ชัดเจน เนื่องจากมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล นอกจากนี้การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภายใต้ ศรชล. เป็นการบริหารตามแนวคิดการบริหารราชการแบบบูรณาการ องค์กรในระดับบนจะทำงานแบบยุทธศาสตร์ (Agenda) และองค์กรในระดับย่อยลงมาจะทำตามสายงาน (Functional) โดยอำนาจการบังคับบัญชาสอดคล้องกับหลักการจัดการ (Henri Fayol, 1841 – 1925) ที่มีผู้บังคับบัญชาคนเดียว (Unity of Command) โดยให้ผู้อำนวยการสำนักของแต่ละกรม (กรมศุลกากรในนามสำนักปฏิบัติการ 4) เป็นผู้บังคับบัญชา และทำงานตามความชำนาญเฉพาะด้าน (Specialization) ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ และมีอิตีของกรมต่าง ๆ เป็นคณะกรรมการ ศรชล.

5.1.2 การปฏิบัติงานของกรมศุลกากรด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ด้านทรัพยากร เงิน คน วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการ)

5.1.2.1 ด้านทรัพยากรเงินพบว่า เงินหรืองบประมาณนั้นเป็นปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานที่สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน เนื่องจากการปฏิบัติงานทั้งด้านภารกิจหลักของกรมศุลกากรและปฏิบัติงานร่วมกับ ศรชล. จำเป็นต้องใช้งบประมาณในการปฏิบัติงานทั้งสิ้น กรมศุลกากรได้รับการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐในการปฏิบัติงานทางทะเลทั้งในด้านการจัดฝึกอบรมและทรัพยากรที่จำเป็นต่าง ๆ ส่วน ศรชล. ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐเพื่อดำเนินการสร้าง ความมั่นคง ปลอดภัย รวมทั้งปกป้อง อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ศรชล. โดยมีการจัดสรรร่วมกับ ศรชล. อย่างเหมาะสม มีลักษณะการพึ่งพาและเกื้อกูลกันในเครือข่าย เช่น จัดสรรงบประมาณผ่านส่วนกลางแล้วนำไปสนับสนุนจังหวัดผ่านผู้ว่าราชการและผ่าน ศรชล. 22 จังหวัด ในส่วนของการใช้งบประมาณน้ำมันเชื้อเพลิงของกรมศุลกากรภายใต้ ศรชล. นั้นจำเป็นต้องเป็นสถานการณ์ที่เข้าสู่มาตรา 27 วรรคสองหรือสาม แห่ง พ.ร.บ. รักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลจึงจะได้รับการสนับสนุนจาก ศรชล. สอดคล้องกับผลการศึกษาของประพัทธ์ แกลงกระโทก (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสงขลา ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านงบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เจ้าหน้าที่ได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ และสอดคล้องกับงานศึกษาของ สุประวีณ์ มั่งมีทรัพย์ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานด้านสืบสวนและปราบปรามผู้ลักลอบสินค้าหนีศุลกากรของส่วนสืบสวนปราบปราม 2

ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ สุประวีณ์ มั่งมีทรัพย์ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานด้านสืบสวนและปราบปรามผู้ลักลอบสินค้าหนีศุลกากรของส่วน สืบสวนปราบปราม 2 กองสืบสวนและปราบปราม กรมศุลกากร ผลการศึกษาพบว่า การสื่อสาร นโยบายของผู้นำที่มีความชัดเจนทำให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.3 ความร่วมมือระหว่างกรมศุลกากรกับศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

จากการศึกษาพบว่า ความร่วมมือระหว่างกรมศุลกากรกับศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล นั้นมีผลต่อประสิทธิภาพและการบรรลุผลสำเร็จในการจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมาย จากด้านการข่าว การแลกเปลี่ยนข้อมูล การจัดประชุมผู้บริหารในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน ร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ (Woodcock, 1989) กล่าวคือ เมื่อมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานแล้วนั้น ถือว่าเป็นการสร้างทีมงานที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การที่มีทีมงานที่มีประสิทธิภาพนั้นย่อมทำให้งานสำเร็จและบรรลุผล จากการวางแผน ประสานงาน ด้านการข่าวอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารราชการแบบบูรณาการ (สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2546) เป็นรูปแบบการร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการที่มี ภารกิจที่สอดคล้องและเกี่ยวข้องกันเพื่อให้มีการปฏิบัติงานร่วมกัน หรือสร้างแนวทางการปฏิบัติงานที่ มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้นโยบายและภารกิจของภาครัฐประสบผลสำเร็จและ สร้างผลประโยชน์ส่วนรวม

5.1.4 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

5.1.4.1 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี มีข้อจำกัดที่ขาดแคลนเรือตรวจการณ์ที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ในการปฏิบัติงาน และกรมศุลกากรไม่มีระบบการติดตามเรือเพื่อนำมาใช้ บริหารความเสี่ยงในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล สอดคล้องกับงาน ศึกษาของสุประวีณ์ มั่งมีทรัพย์ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานด้านสืบสวนและ ปราบปรามผู้ลักลอบสินค้าหนีศุลกากรของส่วนสืบสวนปราบปราม 2 กองสืบสวนและปราบปราม กรมศุลกากร ผลการศึกษาพบว่า อุปกรณ์และเทคโนโลยีเป็นปัจจัยที่ควรจัดหามากขึ้นเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

5.1.4.2 ด้านบุคลากร มีข้อจำกัดที่กรมศุลกากรมีเจ้าหน้าที่ที่ไม่เพียงพอต่อการ ปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่ของกรม เช่น ข้าราชการในระดับต่าง ๆ รวมทั้ง เจ้าหน้าที่เรือที่สังกัดหมวดเรือเฉพาะกิจ และด้วยการส่งเจ้าหน้าที่ที่มีจำนวนน้อยไปปฏิบัติหน้าที่

หน่วยงานอื่น อาจทำให้เกิดปัญหาในการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและทักษะในด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล สอดคล้องกับงานศึกษาของ รชต ลีละวงศ์ (2564) ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกรมศุลกากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบส่งออกยาเสพติดทางไปรษณีย์ ผลการศึกษาพบว่า การจัดสรรและพัฒนาอัตรากำลังของหน่วยงานมีความสำคัญอย่างมาก และควรมีการพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานไปพร้อม ๆ กัน

5.1.4.3 ด้านวัฒนธรรมองค์กร มีข้อจำกัดที่จำเป็นต้องมีการปรับตัวกันเพิ่มมากขึ้น ระหว่างข้าราชการทหารและพลเรือน การโยกย้ายมาปฏิบัติงานในรอบคราวละ 1 – 2 ปี อาจทำให้ผู้เข้ามาปฏิบัติงานใช้เวลาค่อนข้างนานในการเรียนรู้วัฒนธรรมองค์กร ทั้งด้านการสร้างความสัมพันธ์กับทีมงานใหม่ ๆ สอดคล้องกับงานศึกษาของศรีสกุล เจริญศรี (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่องวัฒนธรรมองค์กรกับประสิทธิผลองค์กรของสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลขององค์กรในระดับที่สูงมาก

5.2 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล จากการวิเคราะห์ด้านข้อจำกัดและอุปสรรค ผู้วิจัยจึงขอข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล ภายใต้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่อาจเป็นประโยชน์ ดังนี้

5.2.1 ด้านวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ เห็นควรให้กรมศุลกากรควรได้รับการจัดสรรทรัพยากรด้านเรือตรวจการณ์และท่าเทียบเรือตรวจการณ์ในจำนวนที่มากขึ้นและเหมาะสม เนื่องจากในบางพื้นที่เป็นพื้นที่ที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถนำเรือตรวจการณ์เข้าไปปฏิบัติงานและทำการเทียบเรือจอดได้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงในการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล

5.2.2 ด้านเทคโนโลยี เห็นควรให้กรมศุลกากรนำระบบเทคโนโลยีในการตรวจสอบและติดตามเรืออัตโนมัติเข้ามาดำเนินการเก็บข้อมูล และเห็นควรมีการวางแผนในการใช้ทรัพยากรร่วมกันมากขึ้นและแบ่งปันข้อมูลระหว่างหน่วยงาน จากเรือต่าง ๆ ในน่านน้ำไทย ไม่ว่าจะเป็นเรือบรรทุกน้ำมัน เรือสินค้าต่างประเทศ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรสามารถความเสี่ยงในการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล และเป็นการเพิ่มความรวดเร็วในการปฏิบัติงานให้ตรงตามเป้าหมาย เพื่อให้การออกลาดตระเวนโดยการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงเป็นไปอย่างคุ้มค่าและบรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติงาน

5.2.3 ด้านบุคลากร เนื่องจากการปฏิบัติงานของกรมศุลกากร ภายใต้ ศรชล. อาจส่งผลกระทบต่ออัตรากำลังของกรมศุลกากร เนื่องจากต้องมีการส่งอัตรากำลังเข้าไปบรรจุที่ ศรชล. ทำหน้าที่ต่าง ๆ จึงเห็นควรให้มีการเพิ่มอัตรากำลังของกรมศุลกากรและควรมีการพัฒนาบุคลากรที่จะเข้ามาปฏิบัติงานร่วมกับ ศรชล. ในด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับศุลกากรด้านอื่น ๆ และนโยบายที่ ศรชล. มุ่งเน้น และเห็นควรให้ ศรชล. จัดหาเจ้าหน้าที่ตามระเบียบของสำนักงาน ก.พ. เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงานเพิ่มมากขึ้นและการประสานงานที่ต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น

5.2.4 ด้านวัฒนธรรมองค์กร เนื่องจากรูปแบบการปฏิบัติงานของกรมศุลกากร ภายใต้ ศรชล. นั้นเป็นรูปแบบของการบูรณาการ และเป็นการทำงานร่วมกันในรูปแบบของทหารและพลเรือน จึงเห็นควรให้มีการสร้างวัฒนธรรมร่วม เช่น วัฒนธรรมแบบไม่เป็นทางการเพื่อให้เกิดการบริหารที่ยึดผลงานเป็นหลักที่จะทำให้การทำงานแบบบูรณาการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.1 ควรจัดทำการศึกษารูปแบบการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรในรูปแบบอื่น ๆ เช่นในทางบก หรือทางท่าอากาศยาน และความร่วมมือระหว่างกรมศุลกากรกับหน่วยงานรัฐอื่นที่เกี่ยวข้อง

5.3.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานของต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับใช้กับรูปแบบของประเทศไทย

http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2559-2560/PDF/wpa_8107/ALL.pdf

ธนภัทร ทองสอน. (2564). อาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติ. Retrieved 10 เมษายน 2565 from <https://researchcafe.org/transnational-economy/>

บุญราศรี หินเภาว. (2563). แนวทางการเพิ่มศักยภาพในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของชุดปฏิบัติการพิเศษกรมการปกครอง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. Retrieved 13 เมษายน 2565 from http://www.pol.ru.ac.th/graduate/index.php/is/mpm/mpm1_63/6214840040

ประพัทธ์ แกลงกระโทก. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสงขลา. Retrieved 12 เมษายน 2565 from <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/eJHUSO/article/view/82630>

พระราชบัญญัติการรักษามลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. 2562. Retrieved 11 เมษายน 2565 from http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/030/T_0001.PDF

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560. Retrieved 11 เมษายน 2565 from https://www.customs.go.th/data_files/ceb80cc6dd718c73b5a44daf60a1efe3.PDF

รชต ลีละวงศ์. (2564). แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของกรมศุลกากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการค้าลักลอบส่งออกยาเสพติดทางไปรษณีย์. Retrieved 12 เมษายน 2565 from https://cuir.car.chula.ac.th/simplesearch?query=%E0%B8%A3%E0%B8%8A%E0%B8%95+%E0%B8%A5%E0%B8%B5%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%A7%E0%B8%87%E0%B8%A8%E0%B9%8C&rpp=10&sort_by=score&order=desc

วชิรวัชร งามละม่อม. (2558). แนวคิดทฤษฎีประสิทธิภาพ. Retrieved 11 เมษายน 2565 from http://learningofpublic.blogspot.com/2015/09/blog-post_51.html

ศรีสกุล เจริญศรี. (2562). วัฒนธรรมองค์กรกับประสิทธิภาพของสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. Retrieved 12 เมษายน 2565 from http://journal.rbac.ac.th/wp-content/uploads/2020/01/A_2562_140202_accepted_17-34.pdf4

ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษามลประโยชน์ของชาติทางทะเล. (2558). ผลการปฏิบัติงาน ศรชล. ประจำปี 2558. Retrieved 11 เมษายน 2565 from <http://slbkb.psu.ac.th/jspui/handle/2558/1732>

สมาพร ภูวิจิตร. (2558). รูปแบบวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิภาพ. Retrieved 10 เมษายน 2565 from http://journal.nmc.ac.th/th/admin/Journal/2558Vol9No1_12.pdf

สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์. (2563). ศรชล. แกลงจับเรือลักลอบบรรทุกน้ำมันดีเซลเถื่อน 140,000 ลิตร มูลค่าของกลาง 3,800,000 บาท. Retrieved 13 เมษายน 2565 from

<https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG200229193118205>

สำนักงบประมาณ. (2565). การจัดสรรอัตราข้าราชการตั้งใหม่เพื่อนำไปกำหนดเป็นอัตรากำลังแทนให้แก่ส่วนราชการที่ส่งข้าราชการไปปฏิบัติหน้าที่ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล. Retrieved 11 เมษายน 2565 from

https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2565/P_406115_14.pdf

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2546). คู่มือและเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ตามแนวทางการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี. Retrieved 11 เมษายน 2565 from

http://web.sut.ac.th/qa/pdf/Knowledge-general/11-Plan_Official_Integrate.pdf

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2550). อาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติ (*Transnational Economic Crime*).

https://library.parliament.go.th/sites/default/files/assets/files/works/academic%20office/books/pdf/NALT-work-academic-b50591_crime.pdf

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและนโยบายต่างประเทศ. (2562). “ยกระดับ ‘ศรชล.’ ก้าวสู่เออีซี รับแผนความมั่นคงปี 58 – 64”.

Retrieved 10 เมษายน 2565 from <https://www.nsc.go.th/2369/>

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2563). รายงานวิเคราะห์งบประมาณรายจ่าย พ.ศ. 2563 ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล. Retrieved 11 เมษายน 2565 from

https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parbudget/download/article/article_20191213143914.pdf

สิทธิพันธ์ มานิตกุล. (2557). การจัดตั้งองค์กรรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล. Retrieved 11 เมษายน 2565 from <https://image.mfa.go.th/mfa/0/yZ0EO327fd/nbt/nbt6/IS/IS6027.pdf>

สุประวีณ์ มั่งมีทรัพย์. (2562). การบริหารงานด้านสืบสวนและปราบปรามผู้ลักลอบสินค้าหนีศุลกากรของส่วนสืบสวนปราบปราม 2 กองสืบสวนและปราบปราม กรมศุลกากร. Retrieved 12 เมษายน 2565 from

<http://www3.ru.ac.th/mpa-abstract/index.php/abstractData/viewIndex/224>

อุรัชชา สุพานิช. (2560). การจัดการความรู้ (*Knowledge Management : KM*) คืออะไร. Retrieved 10 เมษายน 2565 from <https://erp.mju.ac.th/acticleDetail.aspx?qid=669>

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายภักพล รัชตหิรัญ
วัน เดือน ปี เกิด	18 มกราคม 2538
สถานที่เกิด	ราชบุรี
วุฒิการศึกษา	รัฐศาสตรบัณฑิต สาขาการระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY